

**Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks
föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:26) om
försöksdjur;**

SJVFS 2015:24

Saknr L 150

Utkom från trycket
den 6 juli 2015
Omtryck

beslutade den 2 juli 2015.

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 40 a och 41 b §§ djurskyddsförordningen (1988:539), i fråga om verkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:26) om försöksdjur

dels att 2 kap. 8 och 9 §§, 4 kap. 10 §, 7 kap. 22–24 och 30 §§, 13 kap. 3 §, 24 kap. 7 § samt rubriken närmast före 7 kap. 22 § ska ha följande lydelse,

dels att det i föreskrifterna ska införas tre nya paragrafer, 7 kap. 22 a–c §§, av följande lydelse.

Dessutom beslutar Jordbruksverket att det allmänna rådet till 7 kap. 24 § ska ha följande lydelse.

Författningen och de allmänna råden kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna författning träder i kraft.

1 KAP. GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER	7
2 KAP. GODKÄNNANDE OCH TILLSTÅND	10
Verksamhetstillstånd	10
Etiskt godkännande	11
Populärvetenskaplig sammanfattning	11
Godkännande av försöksdjursanläggningar	11
Undantag från kravet på tillstånd eller godkännande	12
Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av statistik	14
3 KAP. FÖRSÖKSPLANERING M.M.	14
Syfte med försöket	14
Försöksplanering	15
4 KAP. ANSVAR M.M.	16
Allmänt	16
Försöksdjursveterinär, expert och etolog	16

5 KAP. DJURSKYDDSORGAN	17
Djurskyddsorganets syfte och sammansättning	17
Djurskyddsorganets uppgifter	17
6 KAP. UTBILDNING OCH KOMPETENS	18
Allmänt	18
Utbildningens innehåll	19
7 KAP. DJURFÖRSÖKSETISK PRÖVNING	21
Grundläggande bestämmelser	21
De regionala djurförsöksetiska nämnderna	21
Ansökan om ändring av ett befintligt etiskt godkännande	24
Djurförsöksetisk prövning	25
Utvärdering i efterhand	26
Information till Jordbruksverket	27
Klassificering av försökens svårhetsgrad	27
8 KAP. JOURNALER	28
Allmänt	28
Journalföring	29
Journalens innehåll	29
Individuell dokumentation om primater, hundar och katter	30
Bevarande av journaler	30
Undantag	30
9 KAP. IDENTITETSMÄRKNING AV DJUR	30
Identitetsmärkning av primater, hundar, katter och kaniner	30
Märkningsmetoder	31
10 KAP. BESTÄMMELSER OM VISSA DJUR I FÖRSÖK	31
Destinationsuppfödning	31
Herrelösa och förvildade tamdjur	32

Infångande och frisläppande av vilda djur	33
Primater och andra hotade djur	33
11 KAP. ÅTGÄRDER I SAMBAND MED FÖRSÖK	34
Allmänt	34
Tillsyn under försök	35
Bedövning	35
Åtgärder i samband med avslutandet av ett försök	36
Återanvändning m.m.	36
Utplacering och frisläppning efter försök	36
12 KAP. AVLIVNING	37
Allmänt om avlivning	37
Utbildning och kompetens vid avlivning	37
Avlivningsmetoder	37
Bedövningsmetoder inför avlivning	42
13 KAP. RAPPORTERING AV STATISTIK	43
14 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA FÖRSÖK	43
Immunisering och produktion av antikroppar	43
Försök med experimentell eller spontan ledsjukdom hos mus och råtta	46
Framställning av genetiskt modifierade djur	47
Tester för att fastställa akut toxicitet	48
15 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM SKÖTSEL OCH HÅLLANDE	49
Allmänt	49
Undantag	50
Tillsyn	50
Grupphållning	51
Inredning och berikning	51
Foder och vatten	52

16 KAP. ALLMÄNT OM FÖRSÖKSDJURSANLÄGGNINGAR	52
Allmän utformning	52
Utrymmen där djur vistas	53
Lokaler där försök utförs	54
Serviceutrymmen	54
Miljö och klimatreglering	54
17 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR MUS, RÅTTA, GERBIL, HAMSTER OCH MARSVIN	56
Grupphållning	56
Inredning och berikning	56
Foder	56
Uppfödning	56
Miljö och klimatreglering	56
Utrymmeskrav	57
18 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KANIN	59
Grupphållning	59
Inredning och berikning	60
Foder och vatten	60
Uppfödning	60
Utrymmeskrav	60
19 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KATT	61
Tillsyn	61
Grupphållning	61
Inredning och berikning	61
Uppfödning	62
Utrymmeskrav	62
20 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HUND	62

Grupphållning	63
Inredning och berikning	63
Uppfödning	63
Utomhusutrymme	63
Utrymmeskrav	63
Undantag från utrymmeskrav vid försök	64
21 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR ILLER	64
Grupphållning	64
Inredning och berikning	64
Uppfödning	65
Miljö och klimatreglering	65
Utrymmeskrav	65
22 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR PRIMATER	65
Tillsyn	65
Grupphållning	65
Inredning och berikning	65
Uppfödning	66
Utomhusutrymme	66
Undantag för utomhusutrymme	66
Utrymmeskrav	67
23 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR NÖTKREATUR, FÅR, GET, GRIS OCH HÄSTDJUR	68
Grupphållning	68
Inredning och berikning	68
Utomhusutrymme	68
Utrymmeskrav	68
24 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FÅGLAR	70

SJVFS 2015:24

Grupphållning	70
Inredning och berikning	70
Berikning	71
Undantag från utrymmeskrav vid försök	73
25 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR GRODDJUR OCH KRÄLDJUR	73
Grupphållning	73
Inredning och berikning	74
Miljö och klimatreglering	74
Utrymmeskrav	74
26 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FISK	76
Allmänt	76
Grupphållning	76
Berikning och inredning	77
Uppfödning	77
Miljö och klimatreglering	77

1 KAP. GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER

1 § Denna författning innehåller föreskrifter om villkor för skydd av försöksdjur, samt villkor för skydd av andra djur som hålls på försöksdjursanläggningar.

2 § Grundläggande bestämmelser om försöksdjur finns i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539).

Övriga bestämmelser om djurskydd finns i

1. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:67) om offentlig djurskyddskontroll,
2. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:2) om transport av levande djur och rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97¹,
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:19) om avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen (1988:539), samt
4. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2006:6) om djur i undervisning.

3 § Bestämmelser om innesluten användning av genetiskt modifierade djur finns i

1. 2 och 13 kap. miljöbalken (1998:808),
2. förordning (2000:271) om innesluten användning av genetiskt modifierade organismer, samt
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:33) om användning av genetiskt modifierade djur.

4 § Bestämmelser om införsel av försöksdjur finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:24) om införsel av djur, sperma, ägg och embryon.

5 § Bestämmelser om kommersiella aktiviteter med hotade djur finns i

1. rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem²,
2. kommissionens förordning (EG) nr 1808/2001 av den 30 augusti 2001 om närmare föreskrifter för tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem³,
3. artskyddsförordningen (2007:845), samt
4. Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2009:10) om artskydd.

6 § Bestämmelser om hållande av vilt finns i

1. jaktlagen (1987:259),
2. jaktförordningen (1987:905), samt
3. Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare.

¹ EUT L 3, 5.1.2005, s. 1 (Celex 32005R0001).

² EGT L 61, 3.3.1997, s. 1 (Celex 31997R0338).

³ EGT L 250, 19.9.2001, s. 1 (Celex 32001R1808).

7 § Bestämmelser om animaliska biprodukter finns i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002⁴ och
2. kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen⁵.

8 § I dessa föreskrifter avses med

- adjuvans*: medel som förstärker effekten av annan behandling eller motsvarande,
- anka*: djur tillhörande arten *Anas platyrhynchos domesticus*,
- avbrytningspunkt*: den i förväg satta gränsen för ett djurs lidande då djuret av djurskyddsskäl ska tas ur ett djurförsök oavsett om försökets slutpunkt har uppnåtts,
- destinationsuppfödning*: uppfödning av försöksdjur,
- djurförsök*: den betydelse som djurförsök har i 1 c § djurskyddslagen (1988:534),
- djurhälsopersonal*: den betydelse som djurhälsopersonal har i 4 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård,
- duva*: djur tillhörande arten *Columbia livia domestica*,
- etiskt godkännande*: godkännande av ett djurförsök från etisk synpunkt av en regional djurförsöksetisk nämnd enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534),
- expert*: person med särskild kompetens som är anställd vid eller knuten till försöksdjursverksamhet för att utföra uppgifter enligt 3 kap. 4 §, 7 kap. 7 och 9 §§, 11 kap. 2, 5, 11 och 13 §§, 14 kap. 13 §, 15 kap. 7 och 18 §§, 22 kap. 9 § dessa föreskrifter,
- ffäderfä*: domesticerade fåglar av grupperna kalkoner (*Meleagridae*), ankor (*Anatinae*), gäss (*Anser*), vaktlar (*Coturnix*) och pärlhöns (*Numididae*), samt höns (*Gallus gallus*),
- får*: djur tillhörande arten *Ovis aries*,
- föreståndare*: en sådan föreståndare som avses i 20 § första stycket 1 djurskyddslagen (1988:534),
- försök*: samma betydelse som djurförsök,
- försöksdjur*: den betydelse som försöksdjur har i 1 b § djurskyddslagen (1988:534),
- försöksdjursanläggning*: en anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler för försöksdjursverksamhet, inbegripet laboratorielokaler och andra utrymmen där försök med djur utförs. Även utrymmen som inte är helt slutna eller under tak samt flyttbara anläggningar omfattas av definitionen,
- försöksdjursveterinär*: en veterinär som är anställd vid eller knuten till försöksdjursverksamhet för att utföra veterinära uppgifter enligt 3 kap. 4 §, 7 kap. 7 och 9 §§, 11 kap. 2, 5, 11 och 13 §§, 14 kap. 13 §, 15 kap. 7 och 18 §§, 22 kap. 9 § dessa föreskrifter,
- försöksledare*: den forskare som står som sökande på det etiska godkännandet,

⁴ EUT L 300, 14.11.2009, s. 1 (Celex 32009R1069).

⁵ EUT L 54, 26.2.2011, s. 1 (Celex 32011R0142).

förvaring: hållande av försöksdjur där djuren varken föds upp, används i försök eller tillhandahålls,

gerbil: djur tillhörande arten *Meriones unguiculatus*,

get: djur tillhörande arten *Capra aegagrus hircus*,

gris: djur tillhörande arten *Sus scrofa domesticus*,

guldhamster: djur tillhörande arten *Mesocricetus auratus*,

gås: djur tillhörande arten *Anser anser domesticus*,

hotade arter: de arter som anges i bilaga A till rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem och som inte omfattas av tillämpningsområdet för artikel 7.1 i den förordningen,

hund: djur tillhörande arten *Canis familiaris*,

hästdjur: de domesticerade formerna av djur tillhörande *Equus sp.* (dvs. häst, åsna, mula och mulåsna),

iller: djur tillhörande arten *Mustela putorius furo*,

immunisering: tillförsel av ett immunogent ämne d.v.s. ett ämne som förmår inducera ett immunsvaret och som ges i syfte att aktivera immunsystemet,

kalkon: djur tillhörande arten *Meleagris gallopavo*,

kanin: djur tillhörande arten *Oryctolagus cuniculus*,

katt: djur tillhörande arten *Felis catus*,

kinesisk dvärghamster: djur tillhörande arten *Cricetulus griseus*,

kosmetisk eller hygienisk produkt: den betydelse som kosmetisk eller hygienisk produkt har i förordning (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter,

lidande: fysiskt eller psykiskt lidande orsakat av t.ex. smärta, obehag, ångest, rädsla, bestående skada eller förhindrande av att uttrycka naturligt beteende,

marsvin: djur tillhörande arten *Cavia porcellus*,

mus: djur tillhörande arten *Mus musculus*,

nötkreatur: djur tillhörande arten *Bos taurus*,

populärvetenskaplig sammanfattning: en sådan sammanfattning som avses i 41 a § djurskyddsförordningen (1988:539),

primat: djur tillhörande ordningen *Primates* undantaget människor,

privatägda djur: djur som tillfälligt används i djurförsök men som huvudsakligen hålls för annat syfte än försöksdjursverksamhet och som företrädesvis ägs av enskilda privatpersoner,

råtta: djur tillhörande arten *Rattus norvegicus*,

sedera: att ge läkemedel med lugnande effekt,

slutpunkt: det planerade tillfället för avslutning av ett djurförsök när inga ytterligare observationer ska göras för försöket i fråga eller, när det gäller nya genetiskt modifierade djurstammar, när man inte längre kan observera eller förvänta sig att avkomman upplever lidande i lika stor eller större utsträckning än ett nålstick,

tamhöns: djur tillhörande arten *Gallus gallus domesticus*,

tillhandahållande: försäljning eller annan leverans av försöksdjur från någon annan än den som har fött upp djuren,

tillståndshavare: en sådan person som avses i 19 a § andra stycket 1 djurskyddslagen (1988:534),

vaktel: djur tillhörande arten *Coturnix coturnix*,

verksamhetstillstånd: tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534),

zebrafink: djur tillhörande arten *Taeniopygia guttata*, samt

zebrafisk: djur tillhörande arten *Danio rerio*.

2 KAP. GODKÄNNANDE OCH TILLSTÅND

1 § Bestämmelser om verksamhetstillstånd finns även i 19 a–20 §§ djurskyddslagen (1988:534).

2 § Bestämmelser om förhandsgodkännande av försöksdjursanläggningar finns även i 55 § djurskyddsförordningen (1988:539).

3 § Bestämmelser om djurförsöksetisk prövning finns även i 21 § djurskyddslagen (1988:534), 41–41 a, 41 c–46 och 48 §§ djurskyddsförordningen (1988:539) samt 7 kap. dessa föreskrifter.

4 § Bestämmelser om avgifter för verksamhetstillstånd och djurförsöksetisk prövning finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:19) om avgifter i vissa ärenden enligt 67 § djurskyddsförordningen (1988:539).

5 § Krav på verksamhetstillstånd och godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd gäller, utöver vad som framgår av 40 och 41 §§ djurskyddsförordningen (1988:539), försök med

1. däggdjursfoster och fågelfoster från och med den sista tredjedelen av deras normala utveckling och
2. yngel som själva intar föda.

Krav på tillstånd enligt första stycket omfattar dessutom alla tidigare utvecklingsstadier av ryggradsdjur och bläckfisk om de riskerar att orsakas lidande i ett senare skede.

Verksamhetstillstånd

6 § Ett verksamhetstillstånd är giltigt i maximalt fem år.

Bestämmelser om att det vid försöksdjursverksamhet ska finnas en veterinär eller, när det är lämpligare, annan kvalificerad expert finns i 20 § djurskyddslagen (1988:534). Jordbruksverket bedömer i varje enskilt fall om det är lämpligare med en expert än en försöksdjursveterinär.

7 § Vid byte av tillståndshavare ska detta anmälas till Jordbruksverket och länsstyrelsen i det eller de län där verksamheten bedrivs. Anmälan ska göras skriftligt och innehålla den nya tillståndshavarens underskrift.

En ny ansökan om verksamhetstillstånd ska skickas till Jordbruksverket om verket efter anmälan enligt första stycket bedömer att tillståndet behöver förnyas.

Vid byte av föreståndare eller den i tillståndet namngivne försöksdjursveterinären eller experten, ska en ny ansökan skickas in till Jordbruksverket.

8 § Ansökan om verksamhetstillstånd ska skickas till Jordbruksverket. Ansökan om att använda och föda upp försöksdjur ska göras på blankett D50 respektive D101. (SJVFS 2015:24).

Allmänt råd till 19 a § djurskyddslagen (1988:534) första stycket

Ärenden om återkallelse av ett tillstånd enligt 19 a § djurskyddslagen (1988:534) kan initieras av t.ex. länsstyrelsen om de vid kontroll upptäcker brister i efterlevnaden av tillståndet.

Etiskt godkännande

9 § Ansökan om etiskt godkännande ska göras via e-tjänsten *Ansökan om etiskt godkännande av djurförsök* som tillhandahålls på Jordbruksverkets hemsida⁶ och skickas till den regionala djurförsöksetiska nämnd som framgår av beslutet enligt 7 kap. 3 §. Försöksledaren ska ansöka om etiskt godkännande och föreståndaren ska kontrollera att ansökan är korrekt ifylld.

Bestämmelser om ändring av ett befintligt etiskt godkännande finns i 7 kap. 22–24 §§. (SJVFS 2015:24).

Allmänt råd till 21 § djurskyddslagen (1988:534)

Ärenden om återkallelse av ett etiskt godkännande enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534) kan initieras av t.ex. länsstyrelsen om de vid kontroll upptäcker brister i efterlevnaden av godkännandet.

Populärvetenskaplig sammanfattning

10 § Till ansökan om etiskt godkännande ska en populärvetenskaplig sammanfattning bifogas. Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska

1. informera om försökets syfte och nytta,
2. informera om djurens lidande,
3. innehålla information om antal och typ av djur som ska användas, samt
4. visa hur kraven på ersättning, begränsning och förfining i 19 § djurskyddslagen (1988:534) uppfylls.

Den regionala djurförsöksetiska nämnden ska skicka de populärvetenskapliga sammanfattningarna för godkända försök inklusive eventuella tillägg till Jordbruksverket för publicering.

Den populärvetenskapliga sammanfattningen ska vara anonym och får därför inte innehålla namn eller adress till användaren eller dess personal.

Godkännande av försöksdjursanläggningar

11 § Ett försök ska utföras på en försöksdjursanläggning. Om det finns vetenskapliga skäl får en regional djurförsöksetisk nämnd besluta att ett försök får utföras utanför en försöksdjursanläggning.

Förhandsgodkännande

12 § Ansökan om förhandsgodkännande av en försöksdjursanläggning enligt 55 § djurskyddsförordningen (1988:539) ska göras på blankett D213 och skickas till Jordbruksverket.

13 § Ett förhandsgodkännande är giltigt i två år och byggnationen ska ha påbörjats inom denna tid. Jordbruksverket får besluta om en kortare tid.

⁶ www.jordbruksverket.se.

Besiktning och slutgodkännande

14 § Efter besiktning enligt 55 § djurskyddsförordningen (1988:539) ska Jordbruksverket slutgodkänna försöksdjursanläggningen.

Ansökan om besiktning och slutgodkännande ska göras hos Jordbruksverket.

Undantag från kravet på tillstånd eller godkännande

Privatägda djur

15 § När privatägda djur används enligt 16 och 20-21 §§ ska, förutom de villkor som anges i de paragraferna, följande villkor vara uppfyllda

1. djurägaren ska ha informerats om vad försöket innebär,
2. djurägaren ska ha lämnat sitt medgivande till att djuret används och informerats om att denne kan återkalla sitt medgivande utan att behöva motivera detta, samt
3. ersättning för mer än faktiska omkostnader får inte utgå till djurägaren.

Allmänt råd till 15 §

Medgivande enligt 2 kan ske skriftligt på ett separat dokument eller genom ett muntligt medgivande som noteras i journalen.

Privatägda djur som hålls i sin vanliga miljö

16 § Djurförsök där privatägda djur hålls i sin vanliga miljö får utföras utan verksamhetstillstånd eller godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd. Djur i sådana försök är dessutom undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

Undantagen i första stycket gäller under förutsättning att

1. djuren inte
 - a. avlivas,
 - b. utsätts för kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnor,
 - c. fixeras på något sätt utöver det som är tillåtet inom vanligt hållande,
 - d. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret, samt
2. villkoren i 15 § är uppfyllda.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller alla djur i fångenskap inklusive djur i hägn, men inte djur i anläggning för offentlig förevisning.

Fritt levande vilda djur

17 § Observationsstudier på fritt levande vilda djur får utföras utan godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd under förutsättning att djuren inte

1. fångas,
2. avlivas,
3. drivs, eller
4. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.

18 § Ringmärkning av fåglar får utföras utan verksamhetstillstånd eller godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd under förutsättning att

1. märkningen inte omfattar andra moment än att fåglarna fångas, mäts, vägs, ringmärks med fotringar och därefter släpps fria, samt
2. ringmärkningen sker med ringmärkarlicens utfärdad av Ringmärkningscentralen, Naturhistoriska riksmuseet.

Djurparksdjur

19 § Djurförsök på djur i anläggning som är godkänd för offentlig förevisning enligt 37 § djurskyddsförordningen (1988:539) som innebär

1. observationsstudier,
2. forskning som syftar till att förbättra djurens välfärd och
3. forskning som syftar till artskydd

får utföras utan verksamhetstillstånd eller godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd.

Undantagen i första stycket gäller under förutsättning att djuren inte

1. avlivas,
2. utsätts för kirurgiskt ingrepp, insprutning, blodavtappning eller andra former av penetration av huden eller slemhinnor,
3. fixeras på något sätt utöver det som är tillåtet inom vanligt hållande, eller
4. utsätts för andra åtgärder som kan medföra lidande för djuret.

Djurens miljö får inte ändras på ett sätt som är av negativ betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt. Försöket får inte innebära utsättning av djur.

Djur i undervisning

20 § Undervisning av personal inom djurens hälso- och sjukvård får utföras utan verksamhetstillstånd eller godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd.

Undantagen enligt första stycket gäller under förutsättning att

1. endast privatägda djur används,
2. djuren endast utsätts för sådana kirurgiska ingrepp, eller andra åtgärder som kan medföra lidande, som ingår som en del av en behandling vilken djuren hade utsatts för ändå,
3. villkoren i 15 § är uppfyllda, samt
4. undervisningen sker inom den formella kompetensen eller i samband med delegering enligt Statens jordbruksverks föreskrifter (2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård.

Djur i försök enligt första stycket är dessutom undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

21 § Undervisning på gymnasienivå, högskolenivå eller motsvarande får utföras utan godkännande från en regional djurförsöksetisk nämnd.

Undantaget enligt första stycket gäller under förutsättning att

1. endast privatägda djur används,
2. djuren endast utsätts för sådana kirurgiska ingrepp, eller andra åtgärder som kan medföra lidande, som ingår som en del av en behandling vilken djuren hade utsatts för ändå,
3. utbildningen avser framtida arbete med djur,

4. användningen framgår av utbildningens kursplaner samt är nödvändig med hänsyn till syftet med utbildningen,
5. djurhälsopersonal är närvarande under försöket, samt
6. villkoren i 15 § är uppfyllda.

Trots det som står i andra stycket 2 får djuren användas för undervisning i sådana ingrepp som får utföras av personal enligt 4 kap. 10-11 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård.

Djur i försök enligt första stycket är dessutom undantagna från kravet på destinationsuppfödning enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534).

Undantag från kravet på utbildning, journalföring och rapportering av statistik

22 § Verksamheter enligt 16-21 §§ är undantagna från kraven på

1. utbildning enligt 6 kap.,
2. journalföring enligt 8 kap. och
3. rapportering av statistik enligt 13 kap.

3 KAP. FÖRSÖKSPLANERING M.M.

Syfte med försöket

1 § Djurförsök får endast genomföras i något av följande syften

1. grundforskning,
2. forskning om vilka effekter sjukdomar, ohälsa eller annat avvikande tillstånd har på människor, djur eller växter samt hur de ska undvikas, förebyggas, diagnosticeras eller behandlas,
3. forskning som innebär utvärdering, påvisande, reglering eller modifiering av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter,
4. forskning som syftar till förbättring av djurens välfärd,
5. utveckling, tillverkning eller testning av kvalitet, effekt och säkerhet av läkemedel, livsmedel, foder och andra ämnen eller produkter; detta gäller endast i de syften som avses i 2-4,
6. forskning som syftar till artskydd,
7. skydd av den naturliga miljön för att bevara människors eller djurs hälsa eller välfärd,
8. rättsmedicinska undersökningar, samt
9. användning i högskoleutbildning eller i utbildning som syftar till att förvärva, upprätthålla eller utveckla yrkesfärdigheter under förutsättning att användningen framgår av utbildningens kursplaner, och är nödvändig med hänsyn till syftet med utbildningen.

Allmänt råd till 1 § 9

Innan djurförsöket bör studenterna eller eleverna få tillfälle att diskutera djurskydd och etik vid försöksdjursverksamhet, inklusive djur i undervisning. De bör dessutom få information om det aktuella etiska godkännandet.

Eleverna bör förbereda sig inför ingreppet genom att t.ex. använda djur som har avlivats av andra skäl, attrapper, film eller studiebesök.

2 § Försök som sannolikt inte orsakar lidande i lika stor eller större utsträckning än ett nålstick som utförts enligt god veterinärmedicinsk praxis får utföras även i andra syften än de som står i 1 §.

Försöksplanering

3 § Utöver vad som framgår av 19 § djurskyddslagen (1988:534) ska försök utformas så att

1. de leder till det minsta lidandet och den lägsta graden av bestående skada för det enskilda djuret,
2. djurarter med den minsta förmågan att uppleva lidande används, och
3. de följer god vetenskaplig praxis.

4 § Vid planeringen av försök ska följande särskilt övervägas, motiveras och beskrivas

1. slutpunkt,
2. avbrytningspunkt,
3. hur djurens smärta, obehag eller annat lidande ska bedömas, samt
4. behovet av tillsyn enligt 11 kap. 4–5 §§.

Försöksledare, föreståndare och försöksdjursveterinär eller expert samt representanter för personal som utför försök eller sköter djur före, under och efter försök ska samråda i planeringen av försöket. Föreståndaren ska se till att villkoren i första stycket är uppfyllda.

Allmänt råd till 4 §

De föreslagna slut- och avbrytningspunkterna bör grundas på vetenskapliga referenser såsom litteraturreferenser och referenser från sakkunniga. Även tidigare erfarenheter hos de som deltar i samrådet kan ligga till grund för bedömningen.

5 § Avbrytningspunkten ska ha tydliga bedömningskriterier. Svårt lidande eller att djuret självdör ska undvikas som avbrytningspunkt.

Allmänt råd till 5 §

Tidiga och skonsamma avbrytningspunkter bör eftersträvas.

6 § Användning av döden som slutpunkt i ett försök ska undvikas och ersättas av tidiga och skonsamma slutpunkter. När det är oundvikligt att använda döden som slutpunkt ska försöket utformas på så sätt att

1. så få djur som möjligt självdör,
2. varaktigheten och intensiteten i djurets lidande minimeras så långt det är möjligt och
3. en smärtfri död i möjligaste mån garanteras.

7 § Ett djurförsök får inte utföras om det finns en metod eller teststrategi för att uppnå samma resultat vilken inte innebär användning av levande djur och som är godkänd enligt EU:s lagstiftning.

8 § Uppgifter som är framtagna i en annan medlemsstat genom försök som är erkända enligt EU:s lagstiftning, ska godtas om det inte krävs ytterligare försök när det gäller dessa uppgifter för att skydda folkhälsa, allmän säkerhet eller miljön.

4 KAP. ANSVAR M.M.

Allmänt

1 § Bestämmelser om tillståndshavarens ansvar att se till att verksamheten bedrivs enligt djurskyddslagen (1988:534), de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen samt de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen finns i 19 b § djurskyddslagen (1988:534).

Tillståndshavaren ska ge föreståndaren, försöksdjursveterinären, experten, etologen och försöksledaren befogenhet att utföra sina uppgifter.

2 § Tillståndshavaren ansvarar för och ska kunna visa att det finns tillräckligt med personal och resurser för försöksdjursverksamheten så att arbetsuppgifterna enligt dessa föreskrifter kan utföras.

3 § Föreståndaren ska dokumentera eventuell bristande efterlevnad av dessa föreskrifter och det etiska godkännandet samt vidta lämpliga åtgärder.

4 § Om det finns flera föreståndare ska ansvarsfördelningen mellan dessa tydligt specificeras.

Försöksdjursveterinär, expert och etolog

5 § På en försöksdjursanläggning med primater ska det finnas tillgång till en etolog i tillräcklig omfattning.

6 § Den i verksamhetstillståndet namngivna försöksdjursveterinären eller experten ska se till att de uppgifter som framgår av 3 kap. 4 §, 11 kap. 2, 5, 11 och 13 §§, 14 kap. 13 §, 15 kap. 7 och 18 §§, 22 kap. 9 § samt 7 och 9 §§ detta kapitel utförs. Denne kan dock överlämna arbetsuppgifter till andra försöksdjursveterinärer respektive experter.

7 § Försöksdjursveterinären eller experten ska ta fram en skriftlig plan om

1. förebyggande djurhälsovård,
2. bedövning, narkos, sedering och smärtlindring i samband med försök samt avlivning och
3. kirurgiska ingrepp i samband med försök inklusive pre- och postoperativ vård.

Planen enligt första stycket ska hållas aktuell. I de fall det inte bedrivs verksamhet som kräver åtgärder enligt första stycket 2 och 3 behöver inte en plan enligt dessa punkter tas fram.

8 § Planen för förebyggande djurhälsovård enligt 7 § 1 ska vid verksamheter som bedrivs på försöksdjursanläggningar innehålla

1. rutiner för regelbundna hälsokontroller och hälsoinventeringar,
2. program för mikrobiologisk övervakning,

3. planer för hantering av sjukdomsutbrott,
4. definitioner av hälsoparametrar,
5. förfaranden vid introduktion av nya djur på anläggningen, samt
6. hygien.

9 § Försöksdjursveterinären eller experten ska, i samråd med etolog om sådan finns knuten till verksamheten, bedriva den rådgivning som behövs för djurens fysiska och psykiska välbefinnande. Till grund för denna rådgivning ska de ta fram en plan för bedömning av djurens fysiska och psykiska välbefinnande inklusive tillvänjnings- och träningsprogram anpassade för djuren och försöken. Denna plan ska hållas aktuell.

10 § Bestämmelser om försöksdjursveterinärers tillhandahållande av läkemedel till personal som arbetar med försöksdjur finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2013:42) om läkemedel och läkemedelsanvändning. (SJVFS 2015:24).

5 KAP. DJURSKYDDSORGAN

Djurskyddsorganets syfte och sammansättning

1 § Bestämmelser om att den som använder, föder upp, tillhandahåller eller förvarar försöksdjur ska ha ett djurskyddsorgan och bestämmelser om djurskyddsorganets övergripande uppgifter finns i 20 § 4 djurskyddslagen (1988:534).

2 § Djurskyddsorganet ska minst bestå av en

1. föreståndare,
2. försöksdjursveterinär eller expert,
3. i förekommande fall etolog,
4. forskare, samt
5. representant för personalen som sköter djuren.

Vid uppfödning, tillhandahållande eller förvaring av försöksdjur behöver inte någon forskare ingå.

Djurskyddsorganets uppgifter

3 § Djurskyddsorganet ska ge den personal som hanterar djur råd i djurskyddsfrågor i samband med inskaffande, hållande, skötsel och användning av försöksdjur.

Djurskyddsorganet ska ta fram respektive granska interna rutinbeskrivningar för övervakning, rapportering och uppföljning av djurens välfärd samt för det övergripande djurskyddsarbetet i verksamheten.

Allmänt råd till 3 § andra stycket

Djurskyddsorganet bör även granska de planer som avses i 4 kap. 7–9 §§ och 15 kap. 18 §.

4 § Djurskyddsorganet ska aktivt verka för att god djuromsorg prioriteras inom verksamheten.

Djurskyddsorganet ska ge personalen råd om hur de ska tillämpa kravet på ersättning, begränsning och förfining av djurförsök, samt informera om den tekniska och vetenskapliga utvecklingen på detta område.

Djurskyddsorganet ska följa utvecklingen och resultatet av de försök som bedrivs inom verksamheten avseende djurskyddseffekterna för de djur som används. I samband med detta ska djurskyddsorganet identifiera och ge råd om de faktorer som ytterligare bidrar till ersättning, begränsning och förfining.

5 § Djurskyddsorganet ska ge råd vid utplacering av djur i hem, inklusive lämpliga metoder för socialisering av de djur som ska utplaceras.

6 § Tillståndshavaren får ge djurskyddsorganet ytterligare uppgifter om rådgivning och framtagande av rutiner.

7 § Djurskyddsorganet ska föra journal över alla sina råd och de beslut som fattas i anslutning till råden. Föreståndaren ska se till att journalerna sparas i minst tre år och på begäran görs tillgängliga för Jordbruksverket, de regionala djurförsöksetiska nämnderna, den centrala djurförsöksetiska nämnden och länsstyrelsen.

6 KAP. UTBILDNING OCH KOMPETENS

Allmänt

1 § Personalen hos den som använder, föder upp, tillhandahåller eller förvarar försöksdjur ska ha utbildning enligt detta kapitel innan de får

1. utforma försök,
2. utföra försök,
3. sköta djur eller
4. avliva djur.

2 § Tillståndshavaren ansvarar för att personalen har utbildning enligt detta kapitel, samt ska kunna redovisa utbildningsinsatser och vilken utbildning och kompetens varje person har. Tillståndshavaren ansvarar även för att utbildning och kompetens hos personal som är yrkesverksam före den 1 januari 2013 uppfyller kraven i detta kapitel.

3 § Föreståndaren ska se till att personalen har utbildning enligt detta kapitel.

4 § Personalen ska, efter att de har gått utbildning enligt detta kapitel, övervakas när de utför uppgifter enligt 1 § första stycket 2–4 till dess att de har visat att de har den kompetens som krävs för de olika uppgifterna och ingående momenten.

Personalen ska fortlöpande vidareutbildas.

Föreståndaren ska se till att kraven i första och andra stycket efterlevs.

5 § Den som utformar försök ska ha en relevant vetenskaplig utbildning och dessutom ha kunskap om de arter som ska användas.

Allmänna råd till 5 §

Den som använder djur i djurförsök för biomedicinsk forskning bör ha någon av följande grundutbildningar

1. läkarutbildning,
2. biologutbildning med zoologisk eller biomedicinsk inriktning,
3. veterinärutbildning, eller

4. *annan högskole- eller universitetsutbildning med likvärdig utbildning i zoologi, anatomi och fysiologi som de utbildningar som anges i 1-3.*

6 § Föreståndaren ska ha utbildning motsvarande kraven för den som utformar försök samt den erfarenhet och kompetens som krävs för verksamheten.

Föreståndaren ska ha insyn i den försöksdjursverksamhet som bedrivs.

7 § Försöksdjursveterinärer ska ha behörighet att utöva veterinäryrket i Sverige, samt ha utbildning motsvarande kraven för den som utformar försök.

8 § Inom verksamheter med biomedicinsk inriktning, läkemedelsutveckling eller motsvarande ska den på verksamhetstillståndet namngivna försöksdjursveterinären, förutom den utbildning som anges i 7 §, ha särskild kunskap inom försöksdjursmedicin.

Vid ansökan om verksamhetstillstånd görs en bedömning

1. om verksamheten är sådan att försöksdjursveterinären behöver ha särskild kunskap eller erfarenhet inom försöksdjursmedicin och
2. om veterinärens särskilda kunskap eller erfarenhet inom försöksdjursmedicin i så fall är tillräcklig.

I de fall den på verksamhetstillståndet namngivna försöksdjursveterinären vid anställningstillfället inte har särskild kunskap inom försöksdjursmedicin ska tillståndshavaren tillsammans med veterinären ta fram en utbildningsplan för hur veterinären ska tillägna sig denna kunskap. Planen ska skickas med ansökan om verksamhetstillstånd.

9 § Experten ska ha utbildning motsvarande kraven för den som utformar försök och den erfarenhet och kompetens som krävs för verksamheten.

10 § Etologen enligt 4 kap 5 § ska ha examen inom zoologi eller husdjursvetenskap på minst mastersnivå, med masterprojekt eller motsvarande med etologisk inriktning. Etologen ska dessutom ha erfarenhet av primatetologiskt arbete samt utbildning motsvarande kraven för den som utformar försök.

11 § Den utbildning som krävs enligt 22 a § djurskyddslagen (1988:534) för den som fångar fritt levande djur ska vara djurslagsspecifik och innehålla följande moment

1. hantering av djuren,
2. olika fångstmetoder inklusive immobilisering och hantering av eventuell bifångst,
3. minimering av stress och lidande,
4. metoder för frisläppande, samt
5. tillämplig lagstiftning inom artskydd och jakt.

Dessutom ska den som fångar djur enligt första stycket ha utbildning enligt 6 kap. åtminstone motsvarande kraven för den som utför försök.

Utbildningens innehåll

12 § Den som utformar försök, utför försök respektive sköter djur enligt 1 § ska ha utbildning inom områden i tabell 1.

Utbildningen i praktiska moment behöver endast innebära användning av djur i de fall den som går utbildningen kan komma att utföra sådana moment själv. Del av utbildningen i praktiska moment kan ske genom arbete under övervakning enligt 4 §.

Innehållet i de olika momenten kan anpassas efter vilka djurarter den som utbildas kommer att arbeta med och om den som utbildas kommer att sköta djur, utföra försök eller utforma försök.

Allmänna råd till 12 §:

Utbildning enligt 12 § bör i tillämpliga delar ske enligt

1. *FELASA recommendations for the education and training of laboratory animal technicians: Category A, Laboratory Animals 2010; 44: 163–169,*
2. *FELASA recommendations for the education and training of persons carrying out animal experiments (Category B), Laboratory Animals (2000) 34, 229-235 och*
3. *FELASA recommendations on the education and training of persons working with laboratory animals: Categories A and C, Laboratory Animals (1995) 29, 121-131.*

Tabell 1

	Sköter djur	Utför försök	Utformar försök
1. Nationell lagstiftning om införskaffande av djur, djurhållning, skötsel och användning av försöksdjur	X	X	X
2. Etik i samband med förhållandet människor och djur, livets inneboende värde och argument för och emot användningen av försöksdjur	X	X	X
3. Grundläggande och lämplig artspecifik biologi i fråga om anatomi, fysiologiska egenskaper, uppfödning, genetik och genetiska förändringar	X	X	X
4. Djurbeteende, djurhållning och berikning	X	X	X
5. Artspecifik djurexperimentell metodik när det gäller hantering och försök		X	X
6. Förebyggande smittskydd, djurhälsokunskap och hygien	X	X	X
7. Igenkännande av artspecifik ångest, smärta och lidande hos de vanligaste försöksdjuren	X	X	X
8. Bedövning, smärtlindring och avlivning		X	X
9. Avbrytningspunkt och slutpunkt	X	X	X
10. Alternativa metoder - ersättning, begränsning och förfining och djurvälstånd	X	X	X
11. Utformning av försök och projekt			X

13 § Den som avlivar djur enligt 1 § ska ha utbildning åtminstone motsvarande den som sköter djur, utför försök eller utformar försök. Den som avlivar djur ska dessutom ha utbildning i avlivningsmetoder av aktuella djurslag. Utbildningen ska vara både teoretisk och praktisk. Del av utbildningen i praktiska moment kan ske genom arbete under övervakning enligt 4 §.

14 § Djurskötare på en anläggning som inte är försöksdjursanläggning behöver inte gå utbildning enligt dessa föreskrifter för dessa arbetsuppgifter, även om djuren på anläggningen tillfälligt ingår i försök.

15 § Verksamheter enligt 2 kap. 16–21 §§ är undantagna från kraven på utbildning enligt detta kapitel.

7 KAP. DJURFÖRSÖKSETISK PRÖVNING

Grundläggande bestämmelser

1 § Bestämmelser om etisk prövning finns även i 21 § djurskyddslagen (1988:534) och 41–41 a, 41 c–46 och 48 §§ djurskyddsförordningen (1988:539) samt i 2 kap. 9 § dessa föreskrifter.

2 § I 2 kap. 16–21 §§ finns bestämmelser om vilka försök som är undantagna från kravet på etiskt godkännande.

De regionala djurförsöksetiska nämnderna

3 § Jordbruksverket har i ett särskilt beslut⁷ bestämt hur ansökningar om etiskt godkännande ska fördelas mellan de olika regionala djurförsöksetiska nämnderna, antalet ledamöter i nämnderna samt villkor för att en nämnd ska vara beslutför.

Nämndernas organisation

4 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska sammanträda så ofta det behövs för att uppfylla kraven i detta kapitel.

5 § Om ordföranden i en regional djurförsöksetisk nämnd bedömer att ett ärende är så brådskande att nämnden inte hinner sammanträda för att pröva det, får ärendet avgöras genom meddelande på annat sätt mellan ordförande och nämndens övriga ordinarie ledamöter. Detta gäller endast för ärenden som innebär kortare förlängningar av godkännande och för vissa kompletteringar.

Vid beslut enligt första stycket ska deltagande ledamöter ha möjlighet att diskutera ärendet och lämna förslag till beslut. Om beslutet gäller att ta ställning till ett redan lagt förslag ska deltagande ledamöter vara eniga för att beslutet ska vara giltigt, i annat fall ska ärendet bordläggas till nämndens nästa ordinarie sammanträde.

6 § Ordföranden i en regional djurförsöksetisk nämnd kan ensam besluta vid ärenden som innebär

1. rättelse av skrivfel eller liknande,

⁷ Beslutet finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

2. annat beslut som inte innebär något slutligt avgörande av ett ärende, eller
3. prövning om ett ärende ska avvisas eller avskrivas.

En regional djurförsöksetisk nämnd får lämna över till ordföranden att avgöra ett ärende i sak efter att nämnden har begärt komplettering under förutsättning att avgörandet inte avser någon etisk bedömning.

Allmänt råd till 6 §

Vid tveksamma fall bör ordföranden samråda med annan ledamot i nämnden eller ta upp ärendet vid ett sammanträde.

Beredningsgrupper

7 § Beredningsgrupperna i en regional djurförsöksetisk nämnd ska vara sammansatta så att de består av lika många lekman som forskare/försöksdjurspersonal. Om nämnden anser att det finns särskilda skäl får dock beredningsgrupperna ha en annan sammansättning. I sådana fall ska dock minst en lekman och minst en forskare/försöksdjurspersonal alltid ingå.

Allmänt råd till 7 §

Suppleanter får ingå i beredningsgrupperna.

8 § Beredningsgruppen ska ta fram ett skriftligt och motiverat förslag till beslut. Om det är mer lämpligt får dock beredningsgruppen istället ta fram ett skriftligt beslutsunderlag där gruppen så långt det är möjligt har förberett ärendet inför nämndens sammanträde.

Sammanträden och beredningsmöten

9 § Ledamöter i den regionala djurförsöksetiska nämnden som ska tjänstgöra vid aktuellt nämndsammanträde ska innan sammanträdet ha tillgång till ett komplett beslutsunderlag, inklusive beredningsgruppens kompletteringar och förslag till beslut.

Allmänt råd till 9 §

Ledamöterna bör ha tillgång till beslutsunderlaget senast en vecka innan nämndens sammanträde.

10 § En regional djurförsöksetisk nämnd får kalla sökande till både beredningsmöte och nämndens sammanträde för att inhämta upplysningar i ärendet. Sökande får delta i mötet på distans. Ärendet får avgöras även om sökande inte medverkar.

11 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska meddela berörda länsstyrelser om tid och plats för nämndens sammanträden. Tillståndshavare, föreståndare, försöksdjursveterinärer, experter och representanter för länsstyrelser får närvara vid nämndens sammanträden och har rätt att yttra sig.

Allmänt råd till 11 §

Tillståndshavare, föreståndare, försöksdjursveterinärer, experter och representanter för länsstyrelser som har anmält sitt deltagande till nämndens sammanträde bör få ta del av komplett beslutsunderlag.

12 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska föra protokoll vid sina nämndsammanträden. Av protokollet ska det framgå vilka ärenden som har behandlats och vilka beslut som har fattats.

Protokoll enligt första stycket ska skrivas i en mall som Jordbruksverket har fastställt.

13 § En kopia av protokollet enligt 12 § ska sändas till

1. ledamöter i aktuell regional djurförsöksetisk nämnd,
2. Jordbruksverket,
3. berörd länsstyrelse,
4. tillståndshavare,
5. föreståndare,
6. försöksdjursveterinär eller expert, samt
7. i förekommande fall etolog.

Hantering av ärenden

14 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska fatta beslut i ärendet senast 40 arbetsdagar efter att en fullständig och korrekt ansökan har kommit in till nämnden.

Nämnden får förlänga tiden i första stycket med ytterligare 15 arbetsdagar om ärendet är så komplext att det behövs. Nämnden ska meddela och motivera skälen för förlängningen till den sökande inom de första 40 arbetsdagarna.

Allmänt råd till 14 §

En ansökan bör anses vara fullständig när nämnden har fått tillräckligt underlag för att kunna göra den etiska prövningen.

15 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska så snart som möjligt meddela sökande

1. att den har mottagit ansökan om etiskt godkännande och
2. när beslutet senast kommer att fattas under förutsättning att ansökan är fullständig.

16 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska kontrollera att ansökan om etiskt godkännande innehåller de uppgifter som efterfrågas och att det finns ett relevant verksamhetstillstånd.

Om ansökan är ofullständig eller felaktig ska nämnden så snart som möjligt underrätta sökande om att det behövs kompletterande uppgifter. Nämnden ska samtidigt meddela om detta innebär att beslutet kommer att fattas vid ett senare tillfälle.

17 § Den regionala djurförsöksetiska nämnden ska kontrollera att de populärvetenskapliga sammanfattningarna som sökande skickar in enligt 2 kap. 10 §, innehåller de uppgifter som efterfrågas och vid behov begära komplettering från sökanden.

Nämnden ska komplettera de populärvetenskapliga sammanfattningarna med

1. försökets svårhetsgrad,
2. eventuella tillägg eller ändringar som har beslutats, samt
3. eventuellt beslut om utvärdering i efterhand, inklusive vilka delar och ur vilken aspekt.

Andra stycket 2 gäller endast om ändringarna innebär att de populärvetenskapliga sammanfattningarna annars skulle bli felaktiga.

18 § Ett beslut om etiskt godkännande ska skrivas i en mall som Jordbruksverket har fastställt. Av beslutet ska följande framgå

1. försöksledare,
2. föreståndare,
3. den anläggning eller plats där försöket ska genomföras,
4. eventuella särskilda villkor, inklusive om försöket ska utvärderas i efterhand och i så fall när, samt
5. eventuell avvikande mening enligt 19 § förvaltningslagen (1986:223).

19 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska skicka en kopia av beslutet enligt 18 § samt en kopia på tillhörande ansökan till

1. berörd länsstyrelse,
2. tillståndshavare,
3. föreståndare,
4. försöksdjursveterinär eller expert, samt
5. i förekommande fall etolog.

20 § En regional djurförsöksetisk nämnd får godkänna flera försök i grupp under förutsättning att försöken är av arten generiska försök som genomförs av samma sökande om försöken är avsedda att uppfylla lagstiftningskrav eller innebär användning av djur för produktion eller diagnostik med etablerade metoder. Med generiska försök avses en serie standardiserade försök.

21 § Om en regional djurförsöksetisk nämnd fattar beslut om undantag enligt 41 c § djurskyddsförordningen (1988:539) ska detta skrivas i en mall som Jordbruksverket har fastställt.

Ansökan om ändring av ett befintligt etiskt godkännande

22 § Vid ansökan om ändring av ett befintligt etiskt godkännande enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534) ska en regional djurförsöksetisk nämnd pröva om det är tillräckligt med ett förfarande enligt 23 § för att godkänna ansökningen etiskt eller om det krävs ett förfarande enligt 24 §. (*SJVFS 2015:24*).

22 a § Om ändringen av det befintliga etiska godkännandet enligt 22 § påverkar innehållet i den populärvetenskapliga sammanfattning som sökanden har skickat in enligt 2 kap. 10 §, ska sökanden komplettera sammanfattningen och bifoga den till sin ansökan om ändring. (*SJVFS 2015:24*).

22 b § I samband med ändringen av det befintliga etiska godkännandet enligt 22 § ska nämnden vid behov även ändra klassificeringen av försökets svårhetsgrad enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534). (*SJVFS 2015:24*).

22 c § I samband med ändringen av det befintliga etiska godkännandet enligt 22 § ska nämnden vid behov även besluta att försöket ska utvärderas i efterhand enligt 7 kap. 30–33 §§. (*SJVFS 2015:24*).

23 § Om en regional djurförsöksetisk nämnd bedömer att en ansökan enligt 22 § inte riskerar att inverka negativt på djurs välfärd, ska nämnden i protokollet enligt 12 § notera ändringen samt lägga en kopia av protokollet till ursprungsärendet. (SJVFS 2015:24).

24 § Om en regional djurförsöksetisk nämnd bedömer att en ansökan enligt 22 § riskerar att inverka negativt på djurs välfärd, krävs att ansökan prövas etiskt med beaktande av innehållet i det befintliga godkännandet. (SJVFS 2015:24).

Allmänt råd till 24 §

Om en ansökan om ändring av ett befintligt etiskt godkännande innebär att ärendet blir svåröverskådligt bör nämnden begära in en ny ansökan om etiskt godkännande. (SJVFS 2015:24).

Djurförsöksetisk prövning

25 § Av 21 § djurskyddslagen (1988:534) framgår att ett djurförsök ska prövas av en regional djurförsöksetisk nämnd (djurförsöksetisk prövning). Nämnden ska dessutom göra en lidande- och nyttoanalys av försöket från etisk synpunkt där djurets lidande ska vägas mot den förväntade nytta som försöket kan komma att resultera i för människor, djur eller miljö.

Av samma paragraf framgår även att den regionala djurförsöksetiska nämnden ska pröva om förutsättningarna i 19 § 1–3 djurskyddslagen (1988:534) är uppfyllda.

Nämnden ska fastställa försökets svårhetsgrad enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534).

Allmänt råd till 21 § djurskyddslagen (1988:534)

I de fall osäkerheten om konsekvenserna av ett försök är stor bör nämnden endast godkänna att försöket utförs med ett mindre antal djur eller på annat sätt i begränsad omfattning (pilotförsök).

26 § Den djurförsöksetiska prövningen ska säkerställa

1. att försökets syften motiverar användningen av djur och
2. att försöket är motiverat av vetenskapliga skäl eller utbildningsskäl, eller är lagstadgat.

27 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska vid bedömningen av försöket ta hänsyn till sakkunskap särskilt inom

1. för försöket relevanta vetenskapliga områden, inklusive frågor om ersättning, begränsning och förfining,
2. utformning av försök inklusive den statistiska utformningen,
3. veterinärmedicinskt arbete inom försöksdjursvetenskap eller annat veterinärmedicinskt kompetensområde, samt
4. hållning och skötsel av de arter som avses att användas.

Allmänt råd till 27 §

Sakkunskap kan inhämtas från t.ex. vetenskaplig litteratur eller från vetenskaplig expertis.

28 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska säkerställa att försöket är utformat så att det kan utföras på ett så skonsamt och miljövänligt sätt som möjligt.

29 § Vid ansökan om undantag från nedanstående bestämmelser ska den regionala djurförsöksetiska nämnden göra en bedömning om det finns vetenskapliga skäl för att medge sådana undantag.

1. 10 kap. 2 §, att icke-destinationsuppfödda djur av arter som ska vara destinationsuppfödda får användas i försök.
2. 10 kap. 4 §, att herrelösa och förvildade tamdjur får användas i försök.
3. 10 kap. 5 §, att djur som har fångats i naturen får användas i försök.
4. 10 kap. 8 §, att hotade arter får användas i försök.
5. 10 kap. 8 §, att primater får användas i försök.
6. 11 kap. 8 §, att ett djur som kan uppleva smärta när bedövningen har avklingat, inte behöver behandlas med smärtstillande metoder eller avlivas.
7. 12 kap. 10 §, att använda andra avlivningsmetoder än de som anges i dessa föreskrifter.
8. 14 kap. 2–5, 10, 12 och 20 §§, att vissa försök får genomföras.
9. 15 kap. 7 §, att djur får hållas och skötas på annat sätt än vad som framgår av dessa föreskrifter.

Utvärdering i efterhand

30 § I 21 § fjärde stycket djurskyddslagen (1988:534) anges att det vid prövningen av ärendet även ska beslutas om försöket ska utvärderas i efterhand. Bestämmelser om att det är den centrala djurförsöksetiska nämnden som ska göra utvärderingen finns i 21 b § 2 samma lag. Ytterligare bestämmelser om utvärderingen i efterhand finns i 49 d och e §§ djurskyddförordningen. (*SJVFS 2015:24*).

31 § Följande försök ska utvärderas i efterhand

1. alla försök där primater används,
2. alla försök som klassificeras i svårhetsgraden ”avsevärd”, samt
3. övriga försök som den regionala djurförsöksetiska nämnden har beslutat ska utvärderas.

Allmänt råd till 31 § 3

Försök enligt 31 § 3 kan vara sådana där det finns behov av att få ytterligare kunskap om hur de metoder som har använts har inverkat på djuren. Även val av djurart kan vara skäl för att utvärdera försöket i efterhand.

Försök där undantag från 14 kap. 2-5, 10, 12, 20 §§ medgivits bör utvärderas i efterhand om detta kan bidra till kunskapsutveckling.

32 § Vid bedömningen av försök enligt 31 § 3 ska den regionala djurförsöksetiska nämnden specificera och motivera vilka frågeställningar utvärderingen ska avgränsas till och, när det är lämpligt, vilken dokumentation som ska samlas in enligt 33 §.

33 § Försöksledaren ska se till att den dokumentation som krävs för att försöket ska kunna utvärderas i efterhand samlas in och tillhandahålls den centrala djurförsöksetiska nämnden.

Allmänt råd till 33

Försöksdjursveterinär eller expert samt i förekommande fall etolog bör vara delaktiga i tillsynen av djuren i de försök som ska utvärderas i efterhand så att deras sakkunskap kan användas i den dokumentation som utvärderingen ska grundas på.

Information till Jordbruksverket

34 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska informera Jordbruksverket om ansökningar och beslut om etiskt godkännande av djurförsök som är av principiell betydelse från etisk synpunkt. Nämnden ska vidare motivera varför dessa ärenden har valts ut, samt bifoga kopior på besluten.

35 § En regional djurförsöksetisk nämnd ska informera Jordbruksverket om de undantag som nämnden har gett från bestämmelserna om avlivningsmetoder enligt 12 kap. 10 § och från förbudet mot immunisering genom injektion i huden enligt 14 kap. 4 § i den utsträckning Jordbruksverket beslutar.

Klassificering av försökens svårhetsgrad

36 § Vid klassificeringen i svårhetsgrader enligt 21 § djurskyddslagen (1988:534) ska alla ingrepp på eller behandlingar av djur inom ett definierat försök beaktas.

Klassificeringen ska göras på grundval av de mest allvarliga effekter som det kan förväntas att ett enskilt djur kommer att uppleva efter att all lämplig förfiningsteknik har tillämpats.

37 § Vid klassificeringen ska en regional djurförsöksetisk nämnd ta hänsyn till typen av försök, samt från fall till fall bedöma följande faktorer

1. typ av åtgärder och hantering av djuret,
2. typ, intensitet, varaktighet, frekvens och eventuell kumulativ effekt av det lidande som djuret orsakas i försöket,
3. mängden och arten av ingrepp som djuret kommer att utsättas för, samt
4. förhindrande av möjlighet att uttrycka naturligt beteende inbegripet begränsningar i standarden för inhysning, hållande och skötsel av djuret.

38 § I syfte att komma fram till en slutlig klassificering för försöket ska följande faktorer beaktas

1. djurets art och genotyp,
2. djurets utvecklingsgrad, ålder och kön,
3. djurets erfarenhet av träning inför försöket,
4. den faktiska svårheten i de tidigare försöken om djuret har använts tidigare,
5. vilka metoder som har använts för att minska eller eliminera lidande inklusive förfining av inhysning, hållande och skötsel, samt
6. försökets avbrytnings- och slutpunkt.

39 § Försök som utförs helt under allmän bedövning, från vilken djuret inte ska återfå medvetandet, ska klassificeras i kategorin terminal.

Försök där djuret avlivas enbart i syfte att använda organ eller vävnader, utan föregående användning, ska klassificeras i kategorin terminal med tillägget ”organ”.

Ett genetiskt modifierat djur med avsedd och uppvisad skadlig fenotyp ska dock klassificeras enligt den svårhetsgrad dess genetiska förändring förväntas ge upphov till.

40 § Följande försök ska klassificeras i kategorin ringa

1. försök som förväntas orsaka djuret en kort period av ringa lidande och
2. försök som inte innebär någon påtaglig försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

41 § Följande försök ska klassificeras i kategorin måttlig

1. försök som förväntas orsaka djuret en kort period av måttligt lidande,
2. försök som förväntas orsaka djuret en lång eller flera korta perioder av ringa lidande och
3. försök som innebär en måttlig försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

42 § Följande försök ska klassificeras i kategorin avsevärd

1. försök som förväntas orsaka djuret en kort period av svårt lidande,
2. försök som förväntas orsaka djuret en lång eller flera korta perioder av måttligt lidande och
3. försök som innebär en avsevärd försämring av djurets välbefinnande eller allmäntillstånd.

43 § Exempel på hur försök ska klassificeras om hänsyn endast tas till typ av försök finns i bilaga VIII avsnitt III, Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål⁸.

8 KAP. JOURNALER

Allmänt

1 § Föreståndaren ska se till att journal förs och bevaras enligt 6-8 och 10-12 §§ detta kapitel. Försöksledaren ska se till att journal förs enligt 9 § detta kapitel.

2 § Föreståndaren ska se till att följande dokumentation i tillämpliga delar finns lätt tillgänglig för de som arbetar med djuren på försöksdjursanläggningen

1. journal enligt detta kapitel,
2. beslut om verksamhetstillstånd,
3. beslut om förhandsgodkännande enligt 55 § djurskyddsförordningen (1988:539) och slutgodkännande enligt 2 kap. 14 § dessa föreskrifter,
4. beslut om etiskt godkännande inklusive ansökan till den regionala djurförsöksetiska nämnden, samt
5. planer enligt 4 kap. 7–9 §§, 11 kap. 16 § och 15 kap. 18 §.

3 § Föreståndaren ska se till att det på varje bur, box, rum eller motsvarande utrymme där det finns djur som används i försök finns information om försöksledarens namn samt diarienummer på det etiska godkännandet.

⁸ EUT L 276, 20.10.2010, s. 33 (Celex 32010L0063).

4 § Ansökan om etiskt godkännande, inklusive resultatet av prövningen, ska bevaras i minst tre år från och med den dag godkännandet löper ut. Om ansökan har resulterat i avslag ska dokumentationen bevaras i minst tre år och fyrtio arbetsdagar efter det att den fullständiga och korrekta ansökan har kommit in.

För försök som ska utvärderas i efterhand gäller att dokumentationen enligt första stycket ska bevaras till dess att utvärderingen i efterhand har slutförts.

Journalföring

5 § Den som föder upp, använder, tillhandahåller eller förvarar försöksdjur ska föra journal enligt detta kapitel.

6 § Journal ska föras individuellt för alla djur som används i försök.

Journalen får, trots vad som framgår av första stycket, föras för en grupp av djur under förutsättning att

1. djuren omfattas av samma etiska godkännande och utsätts för samma försöksåtgärder,
2. djuren hålls i samma bur, box, rum eller motsvarande, samt
3. det gäller andra djur än primater, hundar, katter eller kaniner.

Journalens innehåll

7 § När nya djur kommer till en försöksdjursanläggning ska följande journalföras

1. ankomstdatum,
2. från vem djuren kommer, samt för primater, hund och katt även födelseort, om uppgift finns,
3. djurens ursprung, inklusive om de är destinationsuppfödda samt när det gäller primater om de är avkommor till fångenskapsuppfödda primater,
4. identitet enligt märkning om sådan finns,
5. om en primat, hund eller katt har kommit till försöksdjursanläggningen före avvänjningen och det inte har varit möjligt att identitetsmärka djuret ska istället moderdjurets identitet journalföras,
6. art och i tillämpliga delar ras- eller stambeteckning,
7. kön då detta är lämpligt,
8. födelsedatum eller avvänjningsdatum om dessa är kända, samt
9. vid journalföring i grupp även antalet djur.

8 § För alla djur som hålls på en försöksdjursanläggning ska följande journalföras löpande

1. relevanta uppgifter om hållande, skötsel och tillsyn,
2. uppkomna sjukdomar och skador samt vilka åtgärder som har vidtagits, samt
3. datum för dödsfall eller avlivning som inte är en del av ett försök. Orsak för avlivning ska anges liksom orsak till dödsfall om den är känd.

9 § För djur som används i försök ska utförda försöksåtgärder inklusive tidpunkt för dessa journalföras löpande.

För djur som används i försök ska dessutom följande finnas med i journalen

1. diarienummer på det etiska godkännandet,
2. diarienummer på användartillståndet,
3. försöksledarens instruktion enligt 11 kap. 1 §,

4. den dokumentation som ska föras enligt 11 kap. 1 § 2, samt
5. om djuret har använts tidigare, enligt 11 kap. 13 och 14 §§ och i så fall i vilka försök.

10 § När djur säljs, släpps fria eller utplaceras i hem ska följande information journalföras

1. datum när djuren såldes, släpptes fria eller utplacerades i hem, samt
2. eventuell mottagares namn och adress.

Individuell dokumentation om primater, hundar och katter

11 § Varje destinationsuppfödd primat, hund och katt ska, så länge djuret hålls som försöksdjur, åtföljas av en individuell dokumentation med djurets levnadshistoria.

Dokumentation enligt första stycket ska upprättas när djuret föds eller snarast möjligt därefter och ska innehålla all relevant information om reproduktion, veterinärmedicinska och sociala förhållanden för det enskilda djuret samt de försök det har använts i.

Allmänt råd till 11 §

Journalföringen enligt detta kapitel kan utgöra en grund för denna dokumentation.

Bevarande av journaler

12 § Journaler enligt detta kapitel och dokumentation enligt 11 § ska bevaras under minst fem år från dagen för de sist införda uppgifterna.

Undantag

13 § Verksamheter enligt 2 kap. 16–21 §§ är undantagna från kraven på journalföring enligt detta kapitel.

9 KAP. IDENTITETSMÄRKNING AV DJUR

Identitetsmärkning av primater, hundar, katter och kaniner

1 § Föreståndaren ska se till att märkning av djur enligt detta kapitel utförs.

2 § En primat, hund, katt eller kanin som finns på en försöksdjursanläggning ska ha en individuell permanent identitetsmärkning. Djuret ska märkas senast i samband med avvänjningen. Märkningen ska göras på det sätt som är mest skonsamt för djuret.

3 § En omärkt primat, hund, katt eller kanin som har köpts in endast för att användas i uppfödning ska identitetsmärkas så snart som möjligt.

4 § Den som har omärkta primater, hundar och katter ska på begäran från kontrollmyndigheten ange skälen till varför djuren inte har märkts.

Märkningsmetoder

5 § Den som har gått utbildning enligt 6 kap. får märka försöksdjur med de metoder som framgår av detta kapitel. Märkningen får utföras även om det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl och utan hinder av 4 kap. 1 § lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

6 § Följande invasiva märkningsmetoder är tillåtna på försöksdjur av samtliga arter under förutsättning att metoden är lämplig för djurets art och storlek

1. tatuering,
2. frysmärkning,
3. applicering av öronbrickor, samt
4. inplantering av mikrochip.

Allmänt råd till 6 §

I de fall det inte krävs permanent märkning bör i första hand icke-invasiva märkningsmetoder användas.

Applicering av öronbrickor bör inte användas som märkningsmetod på gnagare. Om metoden ändå används bör enbart brickor av plast och andra icke-metalliska material användas och öronbrickan bör placeras på örats nedre del nära basen.

7 § Mus, råtta, guldhamster, kinesisk dvärghamster, sork (*Arvicolinae*), gerbil och marsvin får även märkas med klippta hål eller hack i öronen.

8 § Fisk får i samband med försök märkas med andra invasiva märkningsmetoder än de som anges i 6 § om det sker under bedövning och märkningen har godkänts av en regional djurförsöksetisk nämnd.

9 § Ytterligare bestämmelser om märkning av nötkreatur, får och get, svin samt hundar finns i

1. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:12) om märkning och registrering av nötkreatur,
2. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:14) om märkning och registrering av får och getter,
3. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2007:13) om märkning och registrering av svin, och
4. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:41) om märkning och registrering av hundar.

10 KAP. BESTÄMMELSER OM VISSA DJUR I FÖRSÖK

Destinationsuppfödning

1 § Bestämmelser om destinationsuppfödning finns även i 19 § 4 djurskyddslagen (1988:534).

2 § Nedanstående arter och grupper av arter ska vara destinationsuppfödda

1. samtliga arter av genetiskt modifierade ryggradsdjur,

2. groda av arterna *Xenopus laevis*, *X. tropicalis*, *Rana temporaria* och *R. pipiens*,
3. zebrafisk,
4. vaktel,
5. mus,
6. råtta,
7. marsvin,
8. guldhamster,
9. kinesisk dvärghamster,
10. gerbil,
11. kanin,
12. iller,
13. hund,
14. katt, samt
15. primater.

Övriga djurarter är undantagna från kravet på destinationsuppfödning i 19 § 4 djurskyddslagen (1988:534).

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från kravet på destinationsuppfödning enligt första stycket om det finns vetenskapliga skäl.

3 § Djur av sådana arter som enligt 2 § ska vara destinationsuppfödda får användas även om de inte är destinationsuppfödda om följande villkor är uppfyllda

1. syftet med försöket inte kan uppnås genom användning av destinationsuppfödda djur av samma eller annan djurart,
2. den som bedriver verksamheten inte äger djuret,
3. djurägaren informeras om vad försöket innebär och lämnar skriftligt medgivande till att djuret används,
4. djurägaren inte får ersättning för mer än faktiska omkostnader,
5. djuret under försöket inte hålls på en försöksdjursanläggning,
6. djuret inte utsätts för kirurgiska ingrepp enbart beroende på försöket, förutom enklare ingrepp, samt
7. en regional djurförsöksetisk nämnd har medgett undantag från kravet på destinationsuppfödning enligt 2 § tredje stycket.

För användning av herrelösa och förvildade tamdjur samt fritt levande vilda djur av arter som ska vara destinationsuppfödda enligt 2 § första stycket, gäller endast första stycket 1 och 7 denna paragraf.

Allmänt råd till 3 § 6

Enklare ingrepp kan vara blodprov, urinprov och hudbiopsier.

Herrelösa och förvildade tamdjur

4 § Herrelösa och förvildade tamdjur får inte användas i försök.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från förbudet i första stycket om det finns vetenskapliga skäl och då endast under förutsättning att

1. det finns ett väsentligt behov av studier om sådana djurs hälsa och välbefinnande, eller
2. då sådana djur kan utgöra allvarliga hot mot miljön eller mot andra djurs eller människors hälsa.

Infångande och frisläppande av vilda djur

5 § Fritt levande vilda djur som har fångats in får inte användas i försök.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från förbudet i första stycket om det finns vetenskapliga skäl.

Vid användning av sådana djur som avses i första stycket ska särskild hänsyn tas till aklimatisering, karantän, djurhållning och skötsel av djuren.

6 § Bestämmelser om infångande av fritt levande vilda djur finns i 22 § a djurskyddslagen (1988:534) och i artskydds- och jaktlagstiftningen.

Om ett djur i samband med eller efter infångandet konstateras vara sjukt eller skadat ska det undersökas av veterinär eller annan kompetent person och åtgärder ska vidtas för att minimera djurets lidande. Vid fångstplatser ska det finnas lämpliga och tillräckliga transportbehållare och transportmedel i händelse av att djur måste flyttas för undersökning eller behandling.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från kravet på att vidta åtgärder för att minimera djurets lidande i samband med infångandet om det finns vetenskapliga skäl.

7 § Bestämmelser om frisläppande av vilda djur finns i 11 kap. 15 och 18 §§.

Primater och andra hotade djur

8 § Hotade arter och samtliga primatarter förutom människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får användas i försök endast under förutsättning att

1. det finns vetenskapliga skäl som innebär att syftet med försöket inte kan uppnås om man använder andra arter än hotade arter eller primater och
2. de endast används i försök med de syften som anges i tabell 1.

Tabell 1 Tillåtna syften med försöken

	Primater	Hotade primater	Övriga hotade arter
1. Grundforskning	X		
2. Forskning om vilka effekter sjukdomar, ohälsa eller annan avvikelse har på människor, djur eller växter, samt hur de ska undvikas, förebyggas, diagnosticeras eller behandlas	X*	X*	X
3. Utveckling, tillverkning eller testning av kvalitet, effekt och säkerhet av läkemedel, livsmedel, foder och andra ämnen eller produkter. Detta gäller endast i de syften som avses i 2.	X*	X*	X
4. Forskning som syftar till artens överlevnad.	X	X	X

* Gäller endast för försök som genomförs för att undvika, förebygga, diagnosticera eller behandla funktionsnedsättande eller potentiellt livshotande kliniska tillstånd hos

människor. Med ”funktionsnedsättande kliniskt tillstånd” menas en minskning av en individs normala fysiska eller psykologiska funktionsförmåga.

9 § Människoapor (*Pongidae*) och gibboner (*Hylobatidae*) får inte användas i försök.

Förbudet i första stycket gäller dock inte vid

1. observationsstudier som får utföras utan verksamhetstillstånd eller etiskt godkännande eller
2. andra beteendestudier under förutsättning att
 - a) försöken sker vid anläggningar som är godkända för offentlig förevisning enligt 37 § djurskyddsförordningen (1988:539),
 - b) djuren inte avlivas eller utsätts för tvångsanordningar, operativt ingrepp, insprutning, blodavtappning, andra former av penetration av huden eller slemhinnor eller något annat som kan medföra lidande för djuret och
 - c) sökande har verksamhetstillstånd och etiskt godkännande.

10 § Primatuppfödare ska ha en strategi för att öka andelen djur som är avkommor till fångenskapsuppfödda primater.

11 § Vitörad silkesapa (*Callithrix jacchus*) får endast användas i försök om de är avkomma till föräldradjur som har fötts upp i fångenskap eller om de kommer från självförsörjande kolonier.

Med ”självförsörjande koloni” menas en avskild population i fångenskap där djuren föds och föds upp endast inom kolonin, eller hämtas från andra självförsörjande kolonier, men inte fångas i naturen, och där djuren hålls så att de är vana vid människor.

11 KAP. ÅTGÄRDER I SAMBAND MED FÖRSÖK

Allmänt

1 § Försöksledaren ska se till att den personal som ska utföra ett försök eller sköta djur i samband med försöket får ta del av ansökan till den regionala djurförsöksetiska nämnden och nämndens beslut med eventuella villkor.

Försöksledaren ska se till att personal enligt första stycket får skriftlig instruktion om

1. slutpunkt och avbrytningspunkt,
2. hur bedömningen av djurens lidande fortlöpande ska dokumenteras, samt
3. hur tillsynen av djuren före, under och efter försöket ska utföras.

2 § Försöksledaren ska se till att allt onödigt lidande inom ramen för ett försök förhindras och i förekommande fall stoppas. Detta innebär att försöksledaren även ska se till att åtgärder enligt 9–11 §§ sker.

Föreståndaren ska se till att försöksledaren förhindrar och stoppar lidande enligt första stycket.

Om det finns oklarheter i bedömningen om djuret utsätts för ett onödigt lidande enligt första stycket ska försöksdjursveterinären eller experten tillfrågas. Om

försöksdjursveterinären eller experten har en annan åsikt än försöksledaren eller föreståndaren ska detta noteras i journalen.

3 § Försöksledaren ska se till att försöket genomförs enligt det etiska godkännandet.

Föreståndaren ska se till att alla försök genomförs enligt dessa föreskrifter och att försöksledaren genomför försöken enligt det etiska godkännandet.

Tillsyn under försök

4 § Tillsyn av djuren före, under och efter försök ska ske i sådan utsträckning att det kan garanteras att djuren inte utsätts för större lidande än vad som är nödvändigt. Vid behov ska tillsyn ske även nattetid. Det ska finnas planer för hur den som utövar tillsynen ska agera vid både väntade och oväntade effekter.

Allmänna råd till 4 §

I de fall det saknas information om förväntat förlopp bör tillsynen ske med så täta intervaller att djuren inte riskerar att utsättas för större lidande än nödvändigt.

5 § En försöksdjursveterinär eller expert ska delta i tillsynen av djuren vid

1. samtliga djurförsök av avsevärd svårhetsgrad,
2. försök där den regionala djurförsöksetiska nämnden har beslutat det,
3. försök där undantag från 14 kap. 2–5, 10, 12, 20 §§ har medgivits, samt
4. andra försök där veterinären eller experten har bedömt att det är lämpligt.

Försöksledaren ska informera försöksdjursveterinären eller experten om när försök enligt första stycket kommer att påbörjas.

Allmänna råd till 5 §

Försöksdjursveterinärens eller expertens närvaro vid försöken bör grunda sig på vilket lidande djuren kan komma att utsättas för.

Bedövning

6 § Bestämmelser om bedövning m.m. av försöksdjur finns även i 53 § djurskyddsförordningen (1988:539).

7 § Djur får inte ges läkemedel som hindrar dem från eller begränsar deras möjlighet att uttrycka smärta, om de inte samtidigt får tillräcklig bedövning eller smärtlindring. I dessa fall ska en vetenskaplig motivering ges, åtföljd av uppgifter om bedövningen eller smärtlindringen.

8 § Ett djur som kan förväntas uppleva smärta när bedövningen har avklingat, ska behandlas med förebyggande och postoperativa smärtstillande medel eller andra lämpliga smärtstillande metoder. Om detta inte är möjligt ska djuret omedelbart avlivas.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket under förutsättning att

1. det är nödvändigt med tanke på syftet med försöket,
2. djuren inte utsätts för svårt lidande och

3. djurens lidande begränsas med lugnande medel i den utsträckning det är möjligt.

Åtgärder i samband med avslutandet av ett försök

9 § Ett försök ska avslutas så snart slutpunkten enligt det etiska godkännandet har uppnåtts.

Ett djur ska tas ur försöket innan slutpunkten har uppnåtts om

1. avbrytningspunkten enligt det etiska godkännandet inträffar, eller
2. det utsätts för oförutsett lidande som inte kan hävas.

10 § Om ett djur inte avlivas efter att det har tagits ur försök och det riskerar att uppleva lidande ska lämpliga åtgärder omedelbart vidtas för att minimera lidandet.

11 § Ett djur ska avlivas

1. om det utsätts för ett oförutsett lidande enligt 9 § 2 och djuret riskerar att fortsätta uppleva lidande,
2. när slutpunkten eller avbrytningspunkten har uppnåtts om det framgår av det etiska godkännandet att djuret ska avlivas då, eller
3. efter att det har tagits ur försök om en försöksdjursveterinär eller expert bedömer att det är nödvändigt.

12 § Ett djur som inte längre används i försök ska skötas och hållas enligt dessa föreskrifter så länge det hålls på en försöksdjursanläggning. Skötsel och hållande ska anpassas efter djurets hälsotillstånd.

Om kraven i första stycket inte kan uppfyllas ska djuret snarast avlivas.

Återanvändning m.m.

13 § Ett tidigare använt djur får användas i ett nytt försök även om det inte krävs på grund av syftet med försöket (återanvändning), under förutsättning att

1. en regional djurförsöksetisk nämnd inte har beslutat annat,
2. en försöksdjursveterinär eller expert har bedömt att det är lämpligt ur djurskyddssynpunkt för det enskilda djuret, med hänsyn till vad djuret har utsatts för,
3. den faktiska svårhetsgraden för det enskilda djuret i de tidigare försöken var ”ringa” eller ”måttlig”,
4. djurets allmänna hälsotillstånd och välbefinnande helt har återställts, samt
5. det nya försöket klassificeras som ”terminal”, ”ringa svårhet” eller ”måttlig svårhet”.

14 § Trots vad som anges i 13 § får ett djur som redan har använts i ett eller flera försök användas i ett nytt försök om det krävs på grund av syftet med det nya försöket.

Utplacering och frisläppning efter försök

15 § Ett försöksdjur får utplaceras i hem, återutsättas eller återföras till annat djurhållningssystem som lämpar sig för arten under förutsättning att

1. djurets hälsotillstånd tillåter det,

2. största möjliga ansträngning har gjorts för att värna om djurets välbefinnande, samt
3. det inte innebär någon fara för folkhälsan, djurhälsan eller miljön.

16 § Vid utplacering i hem ska det finnas en plan för socialisering av de djur som utplaceras.

17 § Om en primat, hund eller katt utplaceras ska den individuella dokumentationen enligt 8 kap. 11 § följa med djuret.

18 § Vid behov ska det finnas ett rehabiliteringsprogram innan vilda djur återförs till sin livsmiljö.

12 KAP. AVLIVNING

Allmänt om avlivning

1 § Försöksdjur får endast avlivas i en försöksdjursanläggning om inte Jordbruksverket i verksamhetstillståndet har beviljat att försök får genomföras utanför en försöksdjursanläggning.

2 § I nödsituationer då ett djur måste avlivas av djurskyddsskäl, djur- eller folkhälsoskäl, för den allmänna säkerheten eller av miljöskäl får andra metoder än de som anges i dessa föreskrifter användas. I sådana fall gäller inte kraven i 1 och 6 §§.

3 § Bestämmelser om förskrivning av läkemedel för avlivning av djur finns i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:84) om läkemedel och läkemedelsanvändning.

4 § Bestämmelser om tillstånd för vapeninnehav och rätt att använda skjutvapen vid avlivning av djur finns i vapenlagen (1996:67) samt i vapenförordningen (1996:70).

5 § Ytterligare bestämmelser om avlivning av vilt finns i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NSF 2002:18) om jakt och statens vilt.

Utbildning och kompetens vid avlivning

6 § Den som ska avliva ett djur eller bedöva eller sedera ett djur inför avlivning ska vara väl förtrogen med den avlivnings-, bedövnings- eller sederingsmetod som ska användas och ha utbildning enligt 6 kap.

Avlivningsmetoder

Allmänna bestämmelser

7 § Efter genomförd avlivning ska det kontrolleras att djuret är dött innan vidare åtgärder företas med kroppen. En sådan kontroll ska göras på samtliga djur.

Kontrollen ska ske genom bekräftelse av att cirkulationen har upphört permanent eller, när det inte finns någon risk att djuren kan utsättas för lidande, att rigor mortis

har inträtt. I de fall detta inte är möjligt ska döden säkerställas genom destruktion av hjärnan, avblodning eller halsdislokation.

Vid misstanke om att ett djur inte är dött ska förnyade avlivningsåtgärder omedelbart vidtas.

8 § Fisk, groddjur, kräldjur, fåglar, gnagare, kaniner, hundar, katter, illrar, nötkreatur, får, get, hästdjur, gris, primater och övriga stora däggdjur ska avlivas med någon av de metoder som anges i tabell 1 och vad som i övrigt framgår av detta kapitel.

Tabell 1 Avlivningsmetoder

	Överdos av narkosmedel ¹	Injektion av kemiska preparat på medvetslösa djur	Koldioxid	Halsdislokation	Kraftigt slag mot huvudet	Dekapitering	Inertgaser (Ar, N ₂)	Skott med skarp ammunition	Avblodning av medvetslösa djur	Hjärnstamsstick av medvetslösa djur
Fisk	X	X			X	X*			X	X
Groddjur	X	X			X ^Δ	X*				X
Kräldjur	X	X			X ^Δ	X*		X [□]		X
Fåglar	X	X	X [♦]	X ^Δ	X ^Δ	X ^Δ	X		X	
Gnagare	X	X	X ^Δ	X ^Δ	X ^Δ	(X) ^Δ	X		X	
Kaniner	X	X		X ^Δ	X ^Δ				X	
Hundar, katter, illrar	X	X			X ^Δ			(X) [□]	X	
Nötkreatur, får, get	X	X						X [□]	X	
Hästdjur	X	X						X [□]	X	
Gris	X	X					X	X [□]	X	
Primater	X	X								
Övriga stora däggdjur	X	X						X [□]	X	

¹ Med överdos av narkosmedel avses här även andra kemiska preparat med sövande effekt.

Δ = ålders- eller viktbegränsat

* = endast på medvetlösa djur

◆ = endast höns, kalkon, vaktlar och daggamla fjäderfäkycklingar

□ = endast under fältbetingelser

(X) = får endast användas om andra metoder inte är möjliga att använda

9 § Följande djur ska, trots det som står i 8 §, avlivas enligt rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning⁹ och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2012:27) om slakt och annan avlivning av djur

1. försöksdjur som ska användas som livsmedel och
2. djurslag som inte nämns i 8 §.

Första stycket 2 gäller endast under förutsättning att det finns detaljerade bestämmelser för aktuellt djurslag i nämnda författningar, i annat fall ska de istället avlivas enligt de allmänna delarna i dessa föreskrifter.

Även andra djur än de som nämns i första stycket får avlivas enligt nämnda författningar om syftet med forskningen kräver att de hålls enligt föreskrifter för respektive djurart när de inte är försöksdjur.

10 § En regional djurförsöksetisk nämnd får godkänna att en annan avlivningsmetod används i ett djurförsök om det finns vetenskapliga skäl som gör att syftet med försöket inte kan uppnås om en avlivningsmetod som anges i dessa föreskrifter används.

11 § Om en avlivningsmetod enligt dessa föreskrifter endast får användas på medvetlösa djur ska djuret bedövas enligt

1. tabell 2 i 24 §,
2. rådets förordning (EG) nr 1099/2009,
3. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur eller
4. andra djurskyddsmässigt acceptabla metoder.

Narkosmedel och andra avlivningspreparat

12 § Samtliga djurslag får avlivas genom en överdos av narkosmedel som ska tillföras djuret på lämpligt sätt. Detta gäller även för andra kemiska preparat som är specifikt avsedda för ändamålet och som leder till att djuren somnar och därefter dör.

Vid behov ska djuren sederas innan narkosmedlet tillförs.

Eter eller kloroform får inte användas.

Allmänna råd till 12 §

Vävnadsretande preparat bör tillföras intravenöst. Vid intraperitoneal tillförelse av vävnadsretande preparat bör djuret vara sederat.

13 § Samtliga djurslag får avlivas genom injektion av kemiska preparat utan sövande effekt som är specifikt avsedda för ändamålet och för det aktuella djurslaget. Vid tillförelsen av preparatet ska djuret vara medvetlöst.

⁹ EUT L303, 18.11.2009, s. 1, (Celex 32009R1099).

Koldioxid

14 § Gnagare som är äldre än 10 dagar får avlivas med koldioxid.

Utrymmet där djuren exponeras för gasen ska vara konstruerat så att djuren inte skadas. Djuren ska kunna inspekteras visuellt under avlivningen.

Avlivningen ska ske på ett sådant sätt att alla djur snabbt blir medvetslösa och därefter dör. Djuren ska stanna i utrymmet till dess de har dött. Vid avlivningen ska utrymmet där djuren är fyllas på gradvis och djuren ska utsättas för en koldioxidhalt om minst 80 volymprocent.

15 § Höns, kalkoner, vaktlar och daggamla fjäderfäkycklingar får avlivas med koldioxid.

Vid avlivning av höns och kalkoner genom exponering för koldioxid i stall eller i tunnel ska avlivningen ske enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.

Vid avlivning av vaktlar och daggamla fjäderfäkycklingar ska djuren föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid, som ska tillföras i ren form. Djuren ska stanna i utrymmet till dess de har dött.

Halsdislokation

16 § Gnagare, kaniner och fåglar som väger mindre än 1 kg får avlivas genom halsdislokation. Gnagare och kaniner som väger mer än 150 g och fåglar som väger mer än 250 g ska vara medvetslösa när de avlivas.

Slag mot huvudet

17 § Slag mot bakhuvudet får användas för att avliva ett mindre antal

1. nyfödda hundvalpar, kattungar och illervalpar,
2. fåglar som väger mindre än 5 kg, samt
3. kaniner, gnagare, kräldjur och groddjur som väger mindre än 1 kg.

Även fisk får avlivas genom kraftigt slag mot huvudet.

Slaget ska utföras med sådan kraft och precision att det medför omedelbar medvetslöshet och död.

Dekapitering

18 § Fåglar som väger mindre än 250 g får avlivas genom dekapitering.

Gnagare får endast avlivas genom dekapitering om andra metoder inte är möjliga att använda och de väger mindre än 1 kg. Om de väger mer än 250 g ska de vara medvetslösa när de avlivas.

Fisk, kräldjur och groddjur får avlivas genom dekapitering om de är medvetslösa när de avlivas och hjärnan förstörs omgående efter dekapitering.

Inerta gaser (Ar, N₂)

19 § Fåglar, gnagare och gris får avlivas med hjälp av inerta gaser såsom argon och kväve.

Allmänna råd till 19 §

Utrymmet där djuren exponeras för gasen bör vara konstruerat så att djuren inte skadas. Djuren bör kunna inspekteras visuellt under avlivningen.

Avlivning med gas bör ske på ett sådant sätt att alla djur snabbt blir medvetslösa och därefter dör. Djuren bör stanna i utrymmet till dess de har dött.

Avlivning med skjutvapen

20 § Nötkreatur, får, get, häst, gris och övriga stora däggdjur samt kräldjur får avlivas med skjutvapen under fältbetingelser. Även hund, katt och iller får avlivas med skjutvapen då inga andra metoder är möjliga att använda.

Djur får endast avlivas med skjutvapen på distans om det inte är möjligt att fånga in djuren utan att djuren utsätts för ett större lidande än vad avlivningen kan innebära. Vid sådan avlivning ska nötkreatur, hästdjur, får, get, hundar, katter och illrar skjutas i bröstet och kräldjur i huvudet.

Hundar och katter får avlivas genom huvudskott om de har fångats i fälla, har skadat sig eller av annan anledning har en kraftigt inskränkt rörelsefrihet. Vid sådan avlivning ska djuret skjutas så att hjärnan träffas och skadas på ett sådant sätt att djuret omedelbart förlorar medvetandet och medvetandet får inte återkomma.

Allmänna råd till 20 §

Avlivning genom bröstskott bör kompletteras med avblodning, detta gäller dock inte vid avlivning av hund och katt.

21 § Avlivning med skjutvapen ska göras av erfarna skyttar och med enhandsvapen eller gevär som är avsedda för jakt- eller avlivningsändamål. Skjutvapnets laddning respektive ammunition ska anpassas till djurarten och djurets storlek.

Avblodning

22 § Nötkreatur, får, get, gris, hästdjur, fåglar, hundar, katter, illrar, kaniner, gnagare och fisk får avlivas genom avblodning. Avblodning får endast göras på medvetslösa djur.

Avblodningen ska utföras genom att man öppnar båda halspulsådrorna, det gemensamma blodkärl som dessa ådror utgår ifrån eller ett annat centralt blodkärl.

Avblodning av nötkreatur, får, get, renar, hjortar, övriga idisslare, gris, hästdjur, fjäderfän, strutsfåglar och kaniner ska ske enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.

Hjärnstamsstick

23 § Fisk, kräldjur och groddjur får avlivas genom hjärnstamsstick. Avlivningen ska utföras på så sätt att ett smalt, vasst instrument sticks in och roteras i djurets hjärna genom öppningen mellan skallen och halskotpelaren. Instrumentet ska först föras in framåt mot hjärnstammen och därefter bakåt mot ryggmärgen.

Hjärnstamsstick enligt första stycket får endast göras på medvetslösa djur.

Bedövningsmetoder inför avlivning

24 § Fisk, groddjur, kräldjur, fåglar, gnagare, kaniner, hundar, katter, illrar, nötkreatur, får, get, hästdjur, gris, primater och övriga stora däggdjur får bedövas med de metoder som anges i tabell 2 och i övrigt enligt detta kapitel.

Tabell 2 Bedövningsmetoder inför avlivning

	<i>Narkosmedel</i>	<i>Bultpistol</i>	<i>Kraftigt slag mot huvudet</i>	<i>Elektrisk bedövning</i>
Fisk	X		X	X
Groddjur	X			X
Kräldjur	X	X ^Δ		
Fåglar	X		X ^o	X
Gnagare	X			
Kaniner	X	X	X ^Δ	X
Hundar, katter, illrar	X			X
Nötkreatur	X	X		
Får och get	X	X		X
Hästdjur	X	X		
Gris	X	X		X
Primater	X			
Övriga stora däggdjur	X	X		X

Δ= ålders- eller viktbegränsat

o= endast fjäderfä

Narkosmedel

25 § Samtliga djurslag får bedövas med narkosmedel som är avsett för detta ändamål och som tillförs djuret på lämpligt sätt.

Vid behov ska djuret sederas innan narkosmedlet tillförs.

Eter eller kloroform får inte användas vid bedövning av djur.

Bultpistol

26 § Bultpistol får användas för bedövning av hästdjur, nötkreatur, får, get, gris, övriga stora däggdjur, kaniner och stora kräldjur.

27 § När bultpistol används för att bedöva djur ska djuret skjutas så att hjärnan träffas och skadas och djuret därmed omedelbart förlorar medvetandet.

28 § En bultpistol ska placeras och användas på det sätt som anges i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur i de fall det finns anvisningar om detta.

29 § Efter bedövning med bultpistol ska djuret omedelbart avlivas.

Slag mot huvudet

30 § Slag mot huvudet får användas för att bedöva enstaka fisk, kaniner och fjäderfå. På kaniner och fjäderfå ska slaget träffa bakhuvudet. Efter slaget ska djuren omedelbart avblodas eller avlivas på annat lämpligt sätt.

Slag enligt första stycket ska utföras på ett sådant sätt att djuret omedelbart förlorar medvetandet.

Vid användning av mekaniska system får fler än enstaka fisk bedövas genom slag mot huvudet.

Elektrisk bedövning

31 § Fisk, groddjur, fåglar, kaniner, hund, katt, iller, får, get och gris får bedövas med hjälp av elektrisk ström. Vid sådan bedövning ska specialutrustning för detta ändamål användas.

Bedövningsutrustningen ska garantera att föreskriven strömstyrka uppnås, tydligt ange att strömkretsen är sluten samt ha en mätare som visar spänningen och strömstyrkan i den slutna kretsen. Vid individuell bedövning ska utrustningen ha en anordning som mäter motståndet och som förhindrar att apparaten kan användas om inte minsta tillåtna strömstyrka kan uppnås. Elektroden ska vara väl underhållna och rena.

Den elektriska bedövningen ska omedelbart (inom 20 sekunder) följas av avblodning eller någon annan lämplig avlivningsmetod. Bedövning med elektricitet ska ske enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.

13 KAP. RAPPORTERING AV STATISTIK

1 § Den som använder försöksdjur ska årligen rapportera antalet djur som har använts i djurförsök och den faktiska svårhetsgrad som dessa djur har utsatts för i försöken.

2 § Uppgifterna ska lämnas för det år försöket har avslutats. När det gäller försök som löper över två kalenderår får dock samtliga djur rapporteras tillsammans det år försöket har avslutats. För försök som pågår längre tid än två kalenderår ska djuren rapporteras det år de har avlivats, dött eller tagits ur försöket.

3 § Föreståndaren ansvarar för att uppgifter enligt 1 § lämnas till Jordbruksverket senast den 1 mars följande år via ett formulär som tillhandahålls på Jordbruksverkets hemsida. (SJVFS 2015:24).

4 § Verksamheter enligt 2 kap. 16–21 §§ är undantagna från kraven på rapportering av statistik enligt detta kapitel.

14 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR VISSA FÖRSÖK**Immunisering och produktion av antikroppar**

1 § Immunisering med olje- eller gelbaserad adjuvans får inte ske genom injektion i blodbanan eller bukhålan.

2 § Immunisering får inte ske genom injektion i tass eller trampdyna.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket om det finns vetenskapliga skäl och under förutsättning att

1. sökanden har redovisat varför andra tillförselvägar inte går att använda för att uppnå syftet med försöket,
2. ansökan inte gäller kanin,
3. bara ett ben används och då endast ett bakben,
4. injektionsvolymen inte överstiger 100 µl, samt
5. djuret hålls på lämpligt underlag.

Nämnden kan besluta om ytterligare villkor.

3 § Immunisering får inte ske genom injektion i lymfknuta.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket om det finns vetenskapliga skäl och under förutsättning att

1. sökanden har redovisat varför andra tillförselvägar inte går att använda för att uppnå syftet med försöket,
2. endast ett bakben används när injektionen görs i en lymfknuta på ett ben, samt
3. injektionsvolymen inte överstiger 100 µl.

Nämnden får besluta om ytterligare villkor.

4 § Immunisering får inte ske genom injektion i huden på djur av familjerna råttdjur (*Muridae*) och hamsterartade gnagare (*Cricetidae*).

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket om det finns vetenskapliga skäl och under förutsättning att

1. sökanden har redovisat varför andra tillförselvägar inte går att använda för att uppnå syftet med försöket eller varför denna tillförselväg är bättre ur djurskyddssynpunkt,
2. immuniseringen görs på ett allmänbedövat djur,
3. sökanden har beskrivit vilka effekter immuniseringen skulle kunna ha på injektionsstället och på djurets allmäntillstånd och vilka åtgärder som ska vidtas för att minska djurets lidande,
4. försöket är utformat så att det enskilda djurets lidande är minsta möjliga, samt
5. injektionen så långt det är möjligt görs på ställen som inte påverkar djurens rörelsemönster eller hantering av djuren.

Nämnden kan besluta om ytterligare villkor.

5 § Immunisering får inte ske genom injektion i muskulaturen på mus och andra djur av jämförbar eller mindre kroppsstorlek.

En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från första stycket om det finns vetenskapliga skäl och under förutsättning att

1. sökanden har redovisat varför andra tillförselvägar inte går att använda för att uppnå syftet med försöket eller varför denna tillförselväg är bättre ur djurskyddssynpunkt,
2. injektionen görs i bröstmuskulaturen på fåglar eller i ett bakben på andra djur, samt

3. immuniseringen görs på allmänbedövat djur och injektionsvolymen inte överstiger 50 µl. Kravet på allmänbedövning gäller inte för fåglar om de injiceras i bröstmuskulaturen.

Nämnden kan besluta om ytterligare villkor.

Allmänt råd till 1 – 5 §§

Sådana injektionsvägar som nämns i 1–5 §§ eller andra injektionsvägar än immuniseringar som orsakar motsvarande lidande bör inte heller användas vid andra försök. Injektionsvolymen bör inte vara sådan att vävnaden mekaniskt går sönder. Injektion i vävnader med begränsat utrymme samt injektion av retande substanser bör undvikas. Injektionshastigheten bör vara sådan att lidandet för djuren minimeras.

6 § Om det krävs adjuvans för immunisering ska injektionsvolymen vara den minsta möjliga samt anpassas till djurart och injektionsställe.

Höggradigt irriterande adjuvans får bara användas om det är absolut nödvändigt och i sådana fall endast vid den första (primära) injektionen, d.v.s. bara en gång till varje enskilt djur. Vid användning av Freund's kompletta adjuvans (FCA) ska den lägsta möjliga koncentrationen av mykobakterier användas.

7 § Boosterinjektioner för att förstärka antikroppssvaret får inte göras med ett kortare tidsintervall än fyra veckor när långtidsverkande (depågivande) adjuvans används.

Allmänna råd till 7 §

När det är möjligt bör ett längre tidsintervall än fyra veckor användas för att minska risken för anafylaktisk chock. Detta gäller särskilt vid användning av irriterande adjuvans.

8 § Vid blodtappning för framställning av polyklonala antikroppar får inte mer än 10 % av den totala blodvolymen tappas och det ska gå minst 14 dagar mellan tappningarna.

Sista samlingen av blod eller serum från ett enskilt djur i samband med avlivning (sluttappning) får endast göras på medvetslösa djur. Vid sluttappning får större mängd än vad som anges i första stycket tappas.

Allmänt råd till 8 §

Tappning av mer än 10 % av den totala blodvolymen bör inte heller ske vid andra slags försök.

Vid blodtappning bör hänsyn tas till artens känslighet för blodförlust och volymsubstitution bör övervägas.

9 § Det är inte tillåtet att odla monoklonala antikroppar från hybridom i bukhålan på ett djur, så kallad ascitesmetod. Med hybridom menas en cellkultur som är framställd genom sammansmältning av en specifik antikroppsbildande lymfocyt och en tumörcell och som har förmåga till ständig förökning under samtidig bildning av monoklonala antikroppar.

10 § En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från bestämmelserna i 9 § om det finns starka vetenskapliga skäl och om

1. ascitesmetoden är det enda sättet att häva en infektion i en in vitro-kultur, eller
2. upprepade försök att mångfaldiga antikroppen med in vitro-teknik har misslyckats.

Första stycket gäller endast under förutsättning att

1. inget höggradigt irriterande adjuvans används,
2. djuret vägs i anslutning till injektionen av hybridomet och därefter minst varannan dag,
3. tillsyn sker minst två gånger dagligen sedan ascitesbildningen har börjat,
4. tappning av ascitesvätska sker senast vid ökat bukombång eller nedsatt allmäntillstånd hos djuret, samt
5. tappning av ascitesvätska görs efter att djuret har avlivats eller på ett allmänbedövat djur som avlivas i omedelbar anslutning till ingreppet.

Nämnden kan besluta om ytterligare villkor.

Allmänna råd till 10 §

En ansökan om undantag enligt 10 § bör bl.a. innehålla uppgifter om

1. förbehandling av djuren inklusive volymer och förbehandlingstider,
2. mängd antikroppar som maximalt behöver framställas, samt
3. de rutiner för vård, förvaring och tillsyn av djuren som har tagits fram i samråd med försöksdjursveterinär, expert, föreståndare och djurvårdande personal.

Vid användning av Pristan (2, 6, 10, 14-tetrametyl-dekansyra) bör injektionsvolymen i bukhålan inte överstiga 0,2 ml. Förbehandlingstiden bör vara cirka 2 veckor och inte utanför intervallet 1-4 veckor.

Vid användning av Freund's inkompleta adjuvans (FIA) bör injektionsvolymen i bukhålan inte överstiga 0,1 ml. Förbehandlingstiden bör vara cirka 2 dygn.

Tappning av ascitesvätska bör ske innan djurets kroppsvikt ökat med 20 % av utgångsvikten.

Försök med experimentell eller spontan ledsjukdom hos mus och råtta

11 § Bestämmelserna i 1-5 och 7 §§ gäller även vid framkallning av ledsjukdomar och andra autoimmuna sjukdomsmodeller. Oavsett vad som anges i nämnda bestämmelser får dock inte följande injektionsvägar användas för att framkalla ledinflammation

1. injektion i trampdyna eller
2. injektion i muskulaturen på mus och andra djur av jämförbar eller mindre kroppstorlek.

12 § En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från 7 § vid framkallning av ledsjukdomar om det finns vetenskapliga skäl och under förutsättning att sökanden i sin ansökan har

1. redovisat varför en boosterinjektion krävs och varför det inte går att uppnå syftet med försöket om boosterinjektionen ges efter fyra veckor, samt

2. beskrivit vilka effekter boosterinjektionen och det kortare tidsintervallet kan ha på djuret, samt vilka åtgärder som kommer att vidtas för att minska djurets lidande.

Nämnden kan besluta om ytterligare villkor.

13 § Rutiner för undersökning av enskilda djur med experimentell eller spontan ledsjukdom och eventuell understödjande behandling för dessa djur ska utarbetas i samråd med försöksdjursveterinär eller expert.

14 § Djur som är påverkade av experimentell eller spontan ledsjukdom ska hållas på ett underlag som är utformat för att minska djurens lidande. Foder och vatten ska placeras på ett sådant sätt att djuren lätt kommer åt att äta och dricka.

15 § Försöksledaren ska i ansökan om etiskt godkännande för försök med experimentell eller spontan ledsjukdom hos mus och råtta särskilt motivera och beskriva

1. alla stammar som ska användas och om vissa åtgärder endast kommer att utföras på vissa stammar,
2. val av sjukdomsmodell, inklusive beskrivning av hur sjukdomen framkallas och vilka effekter det har på djuret,
3. sjukdomens utbredning; antal extremiteter respektive leder som påverkas och i vilken utsträckning de påverkas,
4. sjukdomens utveckling med tiden samt försökets längd för det enskilda djuret,
5. de rutiner för vård, hållande och tillsyn av djuren som har tagits fram i samråd med försöksdjursveterinär, expert, föreståndare och djurvårdande personal,
6. vilka åtgärder som ska vidtas för att minska djurens lidande, samt
7. avbrytningspunkt med hänsyn till både allmänpåverkan, ledsjukdomen och utbredning av lokala biverkningar som kan uppstå vid framkallande av sjukdomen.

Nämnden kan besluta om ytterligare villkor.

Framställning av genetiskt modifierade djur

16 § Försöksledaren ska i ansökan om etiskt godkännande för framställning av djur med förändrad arvs massa med gentekniska, kemiska eller andra liknande metoder särskilt motivera och beskriva

1. metod för framställning, inklusive behandling av föräldradjuren,
2. hur djurens genotyp ska kontrolleras, inklusive metod för genbestämning,
3. hur djurens fenotyp ska karaktäriseras med avseende på eventuella avvikelser och funktionsnedsättningar,
4. vilket lidande de metoder som används för genbestämning och karaktärisering kan orsaka hos djuren, samt
5. avbrytningspunkt med hänsyn till förekomsten av oväntade fenotypiska avvikelser.

Försöksledaren ska i sin ansökan enligt första stycket dessutom så långt det är möjligt särskilt motivera och beskriva

1. vilka gener som berörs av förändringen,

2. vilka fenotypiska avvikelser som genförändringarna kan förväntas orsaka och när dessa förväntas inträffa, inklusive förväntade effekter på kullstorlek samt överlevnad, samt
3. vilket lidande genförändringarna kan orsaka hos djuren.

17 § Vid genbestämning av genetiskt modifierade djur ska i första hand icke-invasiva metoder eller överbliven vävnad från märkning enligt 9 kap. 7 § användas. Sådana metoder behöver inte godkännas av en regional djurförsöksetisk nämnd.

18 § Om genbestämningen måste utföras genom vävnadsprov får provet endast vara så stort som krävs för en fullgod genbestämning. Dessutom ska provet tas på ett sådant sätt att skador på brosk- och skelettdelar undviks så långt det är möjligt. Sådana metoder ska godkännas av en regional djurförsöksetisk nämnd och i ansökan ska det framgå varför inte metoder enligt 17 § kan användas.

Tester för att fastställa akut toxicitet

19 § Djurförsök får inte genomföras i syfte att ta fram en dödlig dos eller koncentration av ett ämne eller en blandning av ämnen.

20 § En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från 19 § under förutsättning att

1. det finns ett dokumentationskrav, dvs att EU:s lagstiftning kräver det för att skydda djurs eller människors hälsa eller miljön, samt
2. testet genomförs enligt de testmetoder som anges i en kommissionsförordning eller andra internationella testmetoder som har bedömts som lämpliga av kommissionen eller kemikaliemyndigheten eller andra testmetoder om de uppfyller de villkor som anges i bilaga XI Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG¹⁰.

Allmänt råd till 20 §

Dokumentationskravet bör framgå av föreskrifter eller av allmänna råd från aktuell europeisk myndighet.

21 § Försöksledaren ska i sin ansökan om undantag enligt 20 § beskriva

1. dokumentationskraven enligt 20 §,
2. varför andra metoder inte går att använda,
3. var det framgår att den myndighet som kräver testet inte godkänner att informationen tas fram på ett annat sätt, samt
4. om ämnet eller ämnena har testats tidigare.

¹⁰ EUT L 396, 30.12.2006, s. 3 (Celex 32006R1907).

Allmänna råd till 21 §

Beskrivningen av aktuella dokumentationskrav bör ske på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilka sidor, paragrafer eller liknande som är relevanta.

Redovisningen enligt 3 bör göras genom ett utlåtande från myndigheten eller annan dokumentation som visar att en annan metod än den som ansökts om inte är tillräcklig för att uppfylla dokumentationskraven.

22 § Vid akuta toxicitetstest får avbrytningspunkten inte sättas senare än vid det tidigaste tecknet på livshotande tillstånd eller betydande smärta, ångest eller annat likvärdigt lidande.

23 § Försöksledaren ska i ansökan om etiskt godkännande av försök enligt 20 § särskilt motivera och beskriva

1. antal dosgrupper och antal djur i respektive grupp, med dosgrupp menas en grupp av djur som utsätts för samma dosnivå, samma doseringsväg och samma doseringsschema,
2. dosnivåer, doseringsvägar och doseringsschema för respektive dosgrupp,
3. vilka effekter det ämne eller den blandning av ämnen som ska testas förväntas ha på djuren, samt
4. de rutiner för vård, förvaring och tillsyn av djuren som har tagits fram i samråd med försöksdjursveterinär, expert, föreståndare och djurvårdande personal.

Förbud mot djurförsök för testning av kosmetiska och hygieniska produkter eller deras beståndsdelar

24 § Det är inte tillåtet att göra försök som syftar till att testa

1. kosmetiska eller hygieniska produkter i sin slutliga sammansättning, så som den släpps ut på marknaden och görs tillgänglig för slutkonsumenterna,
2. en första modell eller utformning av kosmetiska eller hygieniska produkter som inte har framställts i parti och från vilken slutprodukten kopieras eller slutligen utvecklas, eller
3. beståndsdelar eller kombinationer av beståndsdelar som ingår i dessa produkter.

15 KAP. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER OM SKÖTSEL OCH HÅLLANDE

Allmänt

1 § Bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas finns även i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539).

2 § Bestämmelserna i kap. 15-26 gäller endast djur som hålls i försöksdjursanläggningar.

3 § Föreståndaren ska se till att det finns en skriftlig arbetsinstruktion för skötsel av djuren och att all personal följer instruktionen.

4 § Föreståndaren ska se till att personal som hanterar djur har tillgång till relevant information om de djurarter och stammar som hålls på försöksdjursanläggningen.

Undantag

5 § Försöksdjur får hållas i en anläggning som inte är godkänd som försöksdjursanläggning om

1. verksamhetstillståndet medger detta,
2. djuret inte utsätts för kirurgiska ingrepp enbart beroende på djurförsöket, förutom enklare ingrepp, samt
3. djuren hålls i en bruksbesättning eller liknande anläggning, dvs. huvudsyftet med djurhållningen inte är försöksdjursanvändning.

Allmänt råd till 5 § 2

Enklare ingrepp kan vara blodprov, urinprov och hudbiopsier.

6 § Djur får hållas på ett mindre utrymme än vad som anges i dessa föreskrifter under förutsättning att djuren används eller ska användas i försök med

1. agens tillhörande lägst riskklass 2, enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:1) om mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet eller
2. genetiskt modifierade mikroorganismer i L- eller R-verksamhet enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2011:2) om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

Detta gäller under förutsättning att Jordbruksverket har beslutat det i samband med förhands- och slutgodkännandet. Första stycket gäller inte för primater.

7 § En regional djurförsöksetisk nämnd får medge undantag från bestämmelserna i kapitel 15-26 om

1. det är nödvändigt med hänsyn till syftet med försöket,
2. det rör förvaring omedelbart före, under eller omedelbart efter försöket och
3. det finns vetenskapliga skäl, djurhälsoskäl, djurskyddsskäl eller nationella eller internationella dokumentationskrav.

Undantag enligt första stycket gäller endast om sökande har begärt och motiverat detta och det är dokumenterat att undantaget har begärts efter samråd med försöksdjursveterinär eller expert och i förekommande fall etolog.

8 § Om en veterinär anser att det är nödvändigt på grund av oförutsedd sjukdom eller skada får ett djur hållas på mindre utrymmen än vad som sägs i dessa föreskrifter. De får även hållas individuellt trots vad som står i 13 §.

9 § Bestämmelserna i 15-26 kap. får frångås om forskningens syfte förutsätter att försöksdjuren hålls under liknande förhållanden som lantbruksdjur eller vattenbruksdjur. Då ska djuren istället hållas enligt gällande bestämmelser för lantbruksdjur eller vattenbruksdjur av samma djurslag.

Tillsyn

10 § Tillsyn av djuren ska ske minst en gång dagligen på ett för djuren betryggande sätt och så att djuren störs så lite som möjligt. Tillsynen ska säkerställa att sjuka eller

skadade djur samt djur som av annat skäl utsätts eller riskerar att utsättas för lidande upptäcks. Lämpliga åtgärder för att lindra djurens lidande ska vidtas snarast möjligt.

Den som utövar tillsyn över försöksdjur ska ha utbildning som minst uppfyller kraven för den som sköter djur enligt 6 kap. dessa föreskrifter.

Det är föreståndaren som ska se till att tillsynen sker enligt första stycket.

11 § Föreståndare, försöksdjursveterinär och expert har rätt att utöva tillsyn på en försöksdjursanläggning i den utsträckning de anser att det behövs för att de ska kunna utföra sina uppgifter.

12 § Miljöförhållandena där djuren vistas ska kontrolleras dagligen. Brister som upptäcks ska åtgärdas snarast möjligt.

Grupphållning

13 § Djur som inte är naturligt solitära ska hållas i stabila sociala grupper av kompatibla individer.

Allmänt råd till 13 §

Par och grupper av djur bör sättas samman av unga djur. Djur som hålls i grupp bör ha möjlighet att söka skydd och komma utom synhåll från varandra.

Då kompatibilitet inte har kunnat uppnås och detta har resulterat i onormala nivåer av aggressivitet, uppenbar viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner bör djur separeras och om möjligt sättas samman med andra djur. Djur bör dock inte regelmässigt hållas individuellt med hänvisning till dessa råd.

Om det inte är möjligt att hitta en kompatibel individ bör djuret få extra tillgång till annan berikning. Tiden som djuret hålls individuellt bör minimeras i möjligaste mån.

Syn-, hörsel-, lukt- och/eller känselkontakt mellan djuren bör bibehållas även när de hålls individuellt.

14 § Introduktion eller återintroduktion av djur i etablerade grupper ska övervakas noggrant och ske på ett sådant sätt att problem med inkompatibilitet och störda sociala relationer undviks.

15 § Om en regional djurförsöksetisk nämnd har medgett undantag från 13 § ska tidsperioden ett djur får hållas individuellt begränsas så långt det är möjligt.

Inredning och berikning

16 § Djuren ska alltid ha tillgång till lämpligt bäddmaterial samt lämpliga och för djuren attraktiva vilo- och sovplatser i sådan mängd att alla djur kan vila och sova samtidigt.

Under fortplantningsperioden ska djuren dessutom ha tillgång till lämpligt bomaterial och boplatser.

17 § Alla djur ska hållas i ett utrymme med tillräcklig komplexitet så att de har möjlighet att utföra ett brett spektrum av naturliga beteenden. Djuren ska dessutom ges en viss möjlighet att kontrollera och välja sin miljö för att minska stressbeteende.

Alla djur ska ha tillgång till berikning. Berikningen ska vara anpassad till djurens artspecifika och individuella behov. Detta gäller även för de arter som inte omfattas av de särskilda bestämmelserna i 17-26 kap.

Allmänt råd till 17 §

De naturliga beteenden som i första hand bör främjas är djurs behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök, gömsle och socialt umgänge. Berikning av miljön kan uppnås genom att ge möjlighet till t.ex. fysisk aktivitet, undersökande beteenden, samt finmotoriska och kognitiva aktiviteter som är lämpliga för djurslaget. Rastningsmöjlighet och inredning som ökar djurens möjlighet att utnyttja utrymmets hela volym bör också prioriteras.

Utfodringsrutiner och foderanordningar bör vara utformade för att stimulera födosöksbeteende. Lösa miljöberikningsobjekt bör vara sådana att djuren kan undersöka, bära omkring samt transformera dem. Berikning bör finnas i sådan mängd att konkurrens minimeras.

18 § På en försöksdjursanläggning ska försöksdjursveterinären eller experten, i samråd med etolog om sådan finns knuten till verksamheten, ta fram en plan för berikning av djurens miljö.

19 § Djur av arter som är inkompatibla eller som kräver olika miljöförhållanden får inte hållas i samma rum. Rovdjur och bytesdjur får inte heller hållas inom syn-, lukt- eller hörhåll för varandra.

Foder och vatten

20 § Utrymmet där djuren utfodras ska vara så stort att alla djur kan få tillgång till fodret samtidigt och utformat så att konkurrensen mellan djuren begränsas.

21 § Av 3 § djurskyddslagen (1988:534) framgår att djur ska ges tillräckligt med foder och vatten som är av god kvalitet och som är anpassat efter djurslag. Fodret ska vara smakligt för djuren och ha sådan form samt presenteras så att det uppfyller djurens beteendebestånd. Djuren ska ha fri tillgång till dricksvatten.

Fodret ska hålla god hygienisk kvalitet och vid val av råvaror, tillverkning, beredning och presentation av fodret ska risken för kemisk, fysisk och mikrobiologisk förorening minimeras. System för automatisk foderförsörjning ska noga övervakas.

Fodret ska förpackas, transporteras och lagras så att det inte förorenas, försämras eller förstörs.

22 § Om automatiska dricksvattensystem används ska de regelbundet kontrolleras, underhållas och spolade igenom. Om burar med hel botten används ska risken för översvämning minimeras.

16 KAP. ALLMÄNT OM FÖRSÖKSDJURSANLÄGGNINGAR

Allmän utformning

1 § Försöksdjursanläggningar ska vara utformade så att de ger djuren en lämplig miljö med hänsyn till deras fysiologiska och beteendemässiga behov.

2 § Installationer och utrustning ska vara anpassade till de djur som hålls.

3 § Installationer och utrustning ska vara anpassade till försöken som genomförs. De ska dessutom vara konstruerade, uppförda och ha en sådan funktion att

1. försöken kan utföras så effektivt som möjligt med tillförlitliga resultat,
2. minimalt antal djur kan användas, samt
3. djuren orsakas minimalt lidande.

4 § Försöksdjursanläggningarna ska vara utformade så att tillsyn av djuren kan ske enligt 15 kap. 10 §.

5 § Försöksdjursanläggningarna ska vara utformade och skötas så att obehöriga personer inte kan få tillträde och oönskade djur förhindras att ta sig in samt att försöksdjur som hålls på anläggningen inte kan rymma.

6 § Föreståndaren ska se till att det finns arbetsinstruktioner för

1. hur eventuella brister i byggnader och utrustning ska motverkas och åtgärdas, samt
2. andra arbetsuppgifter av betydelse ur djurskyddssynpunkt.

Allmänt råd till 6 §

Instruktioner enligt 2 kan vara instruktioner om åtgärder i händelse av brand, strömvabrott eller fel på mekaniska system m.m.

7 § Föreståndaren ska se till att personalen arbetar efter instruktionerna i 6 § och att det finns tydliga instruktioner om åtgärder vid nödsituationer på väl synliga platser.

Utrymmen där djur vistas

8 § Av 3 § djurskyddslagen (1988:534) och 3 § djurskyddsförordningen (1988:539) framgår hur djurutrymmen och utrustning ska vara konstruerade och hållas rena. Utrymmen för försöksdjur ska rengöras regelbundet. Inredning, utrustning och installationer ska vara utformade på lämpligt sätt med tanke på rengöring och smittrening.

9 § Utrymmen ska vara gjorda av material och ha ett ytskikt som inte är skadliga för djurens hälsa och som tål erforderliga rengörings- och dekontamineringsmetoder samt motstår det slitage som orsakas av djuren. Detta gäller inte engångsartiklar.

10 § Djurutrymmenas golv ska vara anpassade efter djurens art och ålder samt vara utformade för att underlätta avlägsnande av urin och avföring.

Isolerings- och sjukutrymme

11 § Det ska finnas utrymmen där nya djur som kommer till försöksdjursanläggningen kan isoleras till dess att deras hälsotillstånd har fastställts och eventuella hälsorisker för djur på anläggningen kan bedömas och minimeras.

12 § Det ska finnas möjlighet att hålla sjuka eller skadade djur avskilt och på ett sätt som underlättar djurets återhämtning.

Allmänt råd till 12 §

Sjuka och skadade djur bör hållas i ett klimat som de är vana vid. För djur som hålls i utomhusliknande klimat bör det finnas ett utrymme som kan värmas upp.

Lokaler där försök utförs

13 § Om det är olämpligt att genomföra försök eller observationer i djurrummen ska det finnas lokaler avsedda för försök.

Det ska vid behov finnas laboratorieutrustning för att utföra enkla diagnostiska prov, obduktioner samt insamling av prover.

14 § Om det krävs kirurgiska ingrepp under aseptiska förhållanden ska det finnas utrymmen som är anpassade för detta. Det ska i sådana fall dessutom finnas utrymmen anpassade för postoperativ vård.

Serviceutrymmen

15 § Lagerutrymmen ska utformas, användas och underhållas så att foder och strö/bäddmaterial håller god kvalitet. Dessa utrymmen ska vara skyddade mot skadedjur och insektsangrepp så långt det är möjligt. Andra material som kan vara förorenade eller innebära risker för djuren ska förvaras separat.

16 § Rengörings- och diskutrymmen ska vara utformade så att det går att rengöra använd utrustning i den utsträckning som behövs. Rengöringsprocessen ska utformas så att flödena för ren och smutsig utrustning hålls isär.

17 § Alla foder- och vattenbehållare, tråg och andra redskap som används vid utfodring ska rengöras regelbundet och vid behov steriliseras.

Allmänt råd till 17 §

Särskilt utrymme för foderberedning bör finnas.

Miljö och klimatreglering

Ventilation och temperatur

18 § Isolering, värme och ventilation i djurrummet ska säkerställa ett gott klimat. Luftcirkulation, dammnivåer och gaskoncentrationer ska hållas inom sådana gränser att de inte kan inverka negativt på djurens välbefinnande.

Lufttillförsel och fönster ska anordnas och placeras så att djuren inte utsätts för drag, eller för temperatur eller luftfuktighet som kan inverka negativt på djurens välbefinnande.

19 § Temperaturen och den relativa luftfuktigheten i djurrummen ska anpassas till de arter, raser och stammar som hålls där, samt till djurens ålder.

Temperaturen ska mätas och registreras dagligen.

Allmänt råd till 19 §

Om den relativa luftfuktigheten är viktig för det aktuella djurslaget bör den mätas dagligen.

20 § Djur får inte vara hänvisade enbart till utomhusutrymmen under väderförhållanden som kan orsaka dem lidande eller obehag.

Belysning

21 § Det ska finnas tillräcklig belysning för skötsel och tillsyn av djuren.

22 § Djuren ska ha regelbundna ljus/mörkerperioder och en ljusintensitet som är anpassad till arten.

Om det naturliga ljuset inte ger en lämplig ljus/mörkerperiod ska det finnas kontrollerad belysning för att tillgodose djurens biologiska behov.

Allmänt råd till 22 §

Belysning i utrymmen för fåglar som har sin viloplats på sittpinnar bör tändas och släckas med automatisk, tidsstyrd dimfunktion eller motsvarande. Fåglar bör ha tillgång till svagt nattljus.

23 § Belysningsarmaturer ska placeras och ljusintensiteten regleras så att djuren inte utsätts för obehag eller skadas. Vid hållande av albinodjur ska ljuset justeras med tanke på deras ljuskänslighet.

Allmänt råd till 23 §

Djuren bör ha möjlighet att dra sig undan till skuggade platser.

Ljud

24 § Ljud, inbegripet ultraljud och infraljud, får inte ha sådan nivå och frekvens att det inverkar negativt på djurens välbefinnande.

25 § Ljudet från larmsystem ska ligga utanför djurens känsliga hörselområde om det inte kommer i konflikt med larmets hörbarhet för människor.

26 § Djurrum ska vid behov vara försedda med ljudisolering och ljudabsorberande material.

Larm- och nödsystem

27 § Försöksdjursanläggningar som är beroende av elektrisk eller mekanisk utrustning för reglering och skydd av miljön i anläggningen ska ha ett reservsystem för att

1. upprätthålla väsentliga servicefunktioner och nödbelysning, samt
2. säkerställa att larmsystemen fungerar korrekt.

Första stycket gäller inte om säkerheten för djuren kan upprätthållas på annat sätt.

28 § Värme- och ventilationssystem ska vara försedda med övervakningsutrustning och larm.

17 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR MUS, RÅTTA, GERBIL, HAMSTER OCH MARSVIN

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om mus, råtta, gerbil, guldhamster, kinesisk dvärghamster och marsvin.

Grupphållning

2 § Djuren ska hållas i par eller grupp. Hamster får dock hållas individuellt.

Inredning och berikning

3 § Djuren ska hållas i burar med hel botten.

Bobyggnadsmaterial ska finnas tillgängligt även utanför fortplantningsperioden. Berikningen ska vara anpassad till dessa djurs artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 3 §

Lämplig berikning är bolådor, hyllor, rör och andra strukturer som möjliggör klättring samt ökar utrymmets komplexitet och användbarhet. Särskilt marsvin bör ha bolådor som de kan söka skydd i. Djuren bör även ha tillgång till gnagmaterial såsom grovfoder eller gnagpinnar. Djuren bör ha tillgång till bäddmaterial i sådan omfattning att grävande beteende möjliggörs. Gerbiler bör ha tillgång till sandbad för pälsvård.

Foder

4 § Djuren ska ha tillgång till foder i tillräcklig utsträckning med tanke på deras snabba ämnesomsättning. Marsvin ska ha daglig tillgång till hö eller annat grovfoder.

Uppfödning

5 § Ungar ska hållas tillsammans med modern eller en likvärdig ersättare för henne, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad.

Allmänt råd till 5 §

Mus, råtta, gerbil och hamster bör inte avväjnas före tre veckors ålder. Marsvin bör inte avväjnas före fyra veckors ålder.

Miljö och klimatreglering

Ventilation och temperatur

6 § Den relativa luftfuktigheten i djurutrymmena ska överstiga 40 %.

Allmänt råd till 6 §

Den relativa luftfuktigheten bör överstiga 45 %. Den bör dock inte överstiga 65 % under längre perioder.

Utrymmeskrav

7 § Djuren ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–9. I dessa tabeller avses med minsta höjd avståndet mellan utrymmets golv och överdel. Denna höjd ska finnas i mer än 50 % av utrymmet innan berikningsanordningar har satts in.

Vid planeringen av ett försök ska djurens tillväxt beaktas så att utrymmet är tillräckligt stort under hela försöket.

Tabell 1 Mus

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 20	330	60	12
över 20 till 25	330	70	12
över 25 till 30	330	80	12
över 30	330	100	12

Tabell 2 Mus, uppfödning

	Minsta golvyta (cm ²)	Extra golvyta per avkomma överstigande 10 (cm ²)	Minsta höjd (cm)
hona med kull	330	-	12
avelspar med kull	380	-	12
trio av stam med förväntat ≤5 avkommor/ hona*	500	-	12
trio av stam med förväntat >5 avkommor/ hona*	500	25	12

* fram till avvänjning vid 3 veckors ålder

Tabell 3 Mus, uppfödning – avvanda möss*

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 20	950	40	12
högst 20	1500	30	12

* Avvanda möss får hållas vid dessa högre belägningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att djuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

Tabell 4 Råtta

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 200	800	200	18

över 200 till 300	800	250	18
över 300 till 400	800	350	18
över 400 till 600	800	450	18
över 600 till 800	1500	600	18
över 800	1800	900	18

Tabell 5 Råtta, uppfödning

	Minsta golvyta (cm²)	Extra golvyta per avkomma 8-10 (cm²)	Extra golvyta per avkomma överstigande 10 (cm²)	Minsta höjd (cm)
avelshona med kull	800	-	-	18
avelspar med kull	1200	-	-	18
trio med förväntat ≤4 avkommor/hona	1600	-	-	18
trio med förväntat >4 avkommor/hona	1600	45	30	18

Tabell 6 Råtta, uppfödning – avvanda ungar*

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm²)	Golvvyta per djur (cm²)	Minsta höjd (cm)
högst 50	1 500	100	18
över 50 till 100	1 500	125	18
över 100 till 150	1 500	150	18
över 150 till 200	1 500	175	18
högst 100	2 500	100	18
över 100 till 150	2 500	125	18
över 150 till 200	2 500	150	18

* Avvanda råttor får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att djuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktminskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

Tabell 7 Gerbil

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm²)	Golvvyta per djur (cm²)	Minsta höjd (cm)
högst 40	1200	150	18
över 40 till 150	1200	250	18

över 150	1200	350	18
avelspar eller trio med kull	1200	-	18

Tabell 8 Hamster

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 60*	1500	100	14
högst 60	800	150	14
över 60 till 100	800	200	14
över 100 till 140	800	250	14
över 140	800	320	14
avelspar/hona med kull	800	-	14

* Gäller vid uppfödning. Avvanda hamstrar får hållas vid dessa högre beläggningsgrader under den korta perioden mellan avvänjning och förflyttning, under förutsättning att djuren hålls i större djurutrymmen med lämplig berikning, och att dessa förhållanden inte orsakar någon brist i välbefinnandet som t.ex. ökade nivåer av aggressivitet, sjuklighet eller dödlighet, stereotypier och andra beteendestörningar, viktninskning eller andra fysiologiska eller beteendemässiga stressreaktioner.

Tabell 9 Marsvin

Kroppsvikt (g)	Minsta golvyta (cm ²)	Golvytta per djur (cm ²)	Minsta höjd (cm)
högst 200	1800	200	23
över 200 till 300	1800	350	23
över 300 till 450	1800	500	23
över 450 till 700	2500	700	23
över 700	2500	900	23
avelspar med kull	2500	*	23

* För varje ytterligare avelshona ska ytterligare 1000 cm² läggas till.

18 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KANIN

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om kanin.

Grupphållning

2 § Kaniner ska hållas i par eller grupp.

Allmänt råd till 2 §

Könsmogna hannar bör kastreras före grupphållning.

Inredning och berikning

3 § Kaniner över 10 veckor ska ha tillgång till ett upphöjt område. Djuren ska kunna ligga och sitta på, samt utan svårighet röra sig på och under det upphöjda området.

Det upphöjda området enligt första stycket ska ha minst de mått som anges i tabell 4 i 10 §, men får inte vara större än att minst 60 % av minimigolvytan enligt tabell 2–3 i 10 § har full takhöjd.

4 § Om kaniner under 10 veckors ålder ges tillgång till ett upphöjt område, ska det vara minst 55 cm × 25 cm. Höjden över golvet ska vara tillräcklig för att djuren ska kunna ligga och sitta på, samt utan svårighet röra sig på och under det upphöjda området.

5 § Om det finns vetenskapliga eller veterinärmedicinska skäl för att inte använda ett upphöjt område, ska djurutrymmets yta enligt tabell 2–3 i 10 § vara 33 % större för en ensam kanin och 60 % större för två kaniner.

6 § Berikningen ska vara anpassad till kaniners artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 6 §

Lämplig berikning är bomaterial, bolådor, hyllor, rör eller andra strukturer som djuren kan hoppa upp på och söka skydd i. Djurens gnagbehov bör tillfredställas med grovfoder och gnagpinnar eller liknande. För kaniner som inte hålls i lösdrift bör rörelsebefrämjande inredning och berikning prioriteras.

Foder och vatten

7 § Kaniner ska ha daglig tillgång till grovfoder.

Uppfödning

8 § Avelshonor ska ha tillgång till en bolåda med tak och bobyggnadsmaterial senast från en vecka före beräknad förlossning och till minst fyra veckor därefter.

9 § Ungar ska hållas tillsammans med modern, eller en likvärdig ersättare för henne, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad.

Allmänt råd till 9 §

Kaniner bör inte avvänjas före sex veckors ålder.

Utrymmeskrav

10 § Kaniner ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1-4.

Tabell 1 Ungar upp till 10 veckor

Ålder	Minsta golvyta (cm²)	Golvytan per djur (cm²)	Minsta höjd (cm)
Avvänjning till 7 veckor	4000	800	40
Mellan 7 och 10 veckor	4000	1200	40

Tabell 2 Kaniner över 10 veckor

Slutlig kroppsvikt (kg)	Minsta golvyta för 1-2 djur (cm ²)	Minsta tillägg yta/djur 3-6 individer (cm ²)	Minsta tillägg yta/djur över 6 individer (cm ²)	Djurutrymmets minsta höjd (cm)
högst 3	3500	3000	2500	45
över 3 till 5	4200	3000	2500	45
över 5	5400	3000	2500	60

Tabell 3 Avelshona med kull

Kaninhonans vikt (kg)	Minsta golvyta (cm ²)	Tillägg för bolådor (cm ²)	Inkl. bolåda	Minsta höjd (cm)
högst 3	3500	1000	4500	45
över 3 till 5	4200	1200	5400	45
över 5	5400	1400	6800	60

Tabell 4 Storlek på upphöjt område

Slutlig kroppsvikt (kg)	yta (cm x cm)	Höjd från djurutrymmets golv (cm)
under 3	55*25	25
mellan 3 och 5	55*30	25
över 5	60*35	30

19 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR KATT

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om katt.

Tillsyn

2 § Vid den dagliga tillsynen av katter ska social stress speciellt kontrolleras.

Grupphållning

3 § Katter får inte hållas individuellt under mer än 24 timmar.

Katter som visar upprepat aggressivt beteende mot andra katter får hållas individuellt under en längre period än 24 timmar om det inte går att hitta en kompatibel individ som sällskap.

Inredning och berikning

4 § Utrymmet ska vara försett med bolådor eller andra liggplatser på olika nivåer. Alla katter ska samtidigt få plats att ligga på hyllorna. Hyllorna ska sammanlagt vara minst så stora som anges i tabell 2 i 11 §.

5 § Det ska finnas tillräckligt antal lådor för avföring och urin. Lådorna ska vara tillräckligt stora och förses med tillräcklig mängd absorberande material.

6 § Platser för utfodring och avföringslådor ska ligga minst 0,5 meter isär och får inte byta plats med varandra.

7 § Utrymmet ska vara försett med klösanordningar och klätterstrukturer så att hela utrymmets volym kan utnyttjas. Berikningen ska i övrigt vara anpassad till katters artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 7 §

Lämplig berikning är föremål som stimulerar undersökande beteende, födosök och jaktbeteenden. Även tillgång till fönster och möjlighet till utevistelse är lämplig berikning. I utomhusutrymmena bör det finnas lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol.

Uppfödning

8 § Honor som har ungar under fyra veckors ålder eller som är i de två sista veckorna av dräktigheten, får hållas individuellt.

9 § En avelshona med ungar ska ha tillgång till bolåda med bäddmaterial.

10 § Ungar ska hållas tillsammans med modern, eller en likvärdig ersättare för henne, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad.

Allmänt råd till 10 §

Katter bör inte separeras från modern före 12 veckors ålder.

Utrymmeskrav

11 § Katter ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1.

Tabell 1 Katter

	Minsta golvyta* (m²)	Per djur (m²)	Höjd (m)
Vuxen katt (över 16 v.)	5	1	2
Hona med kull yngre än 12 v.	5	2,5	2
Växande djur, 12 – 16 v.	5	0,7	2

* Exklusive hyllor

Tabell 2 Utrymme hylla

Minsta yta för första djuret (m²)	Tillägg för varje ytterligare djur (m²)
0,5	0,25

20 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR HUND

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om hund.

Grupphållning

2 § Hundar ska hållas i par eller grupp.

Inredning och berikning

3 § Det ska finnas siktbarriärer mellan boxarna. Väggen mot korridoren och del av väggen mellan boxarna får dock bestå av genomsiktligt material.

4 § Utrymmet ska ha upphöjda liggplatser så att alla hundar samtidigt får plats att ligga.

5 § Berikningen ska vara anpassad till hundars artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 5 §

Lämplig berikning för hundar är gnagmaterial, bollar och andra föremål som stimulerar födosök, lek och jaktbeteenden. Även mänsklig kontakt inklusive träning som ger kognitiv stimulans och variation liksom rastning utanför djurutrymmet är lämplig berikning.

Uppfödning

6 § Valpningsutrymmet ska vara utformat så att tiken kan förflytta sig bort från valparna till en annan avdelning eller till ett upphöjt område.

7 § Valparna ska hållas tillsammans med tiken, eller en likvärdig ersättare för henne, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad.

Allmänt råd till 7 §

Hundvalpar bör inte separeras från tiken före 8 veckors ålder.

Utomhusutrymme

8 § Hundar ska ha tillgång till utomhusutrymme om inte Jordbruksverket har beslutat annat i samband med förhands- och slutgodkännandet. Hundar som inte har fri tillgång till utomhusutrymme ska rastas utomhus.

Allmänt råd till 8 §

Rastningen bör ske minst två gånger per dag med en sammanlagd rastningstid på minst två timmar.

9 § I utomhusutrymmet ska det finnas lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol. Dessutom ska marken vara dränerad.

10 § Utomhusutrymmen ska ha upphöjda liggplatser.

Utrymmeskrav

11 § Hundar ska ha tillgång till minst så stort utrymme som framgår av tabell 1. Höjden ska vara minst 2 m.

Del av utrymmet i första stycket får utgöras av ett utomhusutrymme. Dock måste hundarna ha tillgång till ett inomhusutrymme som motsvarar minst 50 % av det minsta utrymme som hundarna ska ha tillgång till enligt tabell 1.

En tik med valpkull ska ha tillgång till minst samma utrymme som en hund av tikens storlek tills valparna är avvanda. Valparna får sedan hållas kvar på samma utrymme tills de är 12 veckor. Därefter ska valparna räknas som enskilda individer enligt tabell 1.

Tabell 1 Hund

	< 5 kg	5-10 kg	10-20 kg	20-30 kg	30-40 kg	> 40 kg
Utrymme för en hund (m ²)	6	10	14	16	18	20
Tillägg för varje extra hund (m ²)	2	3	4	5	6	7

Om flera hundar av olika storlek hålls i samma utrymme, ska storleken på utrymmet beräknas enligt följande. Storleken utgår från det utrymme som krävs för en hund av den största storleken (övre raden i tabellen). Till detta läggs de utrymmen som krävs för varje extra hund i respektive storlekklass (nedre raden i tabellen).

Undantag från utrymmeskrav vid försök

12 § Om den regionala djurförsöksetiska nämnden meddelar undantag enligt 15 kap. 5 § gäller att en hund tillfälligt får hållas individuellt på 2 m² om den väger under 20 kg och på 4 m² om den väger över 20 kg. En hund får inte hållas individuellt under mer än fyra timmar per dygn.

21 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR ILLER

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om iller.

Grupphållning

2 § Iller ska hållas i par eller grupp.

Inredning och berikning

3 § Iller ska ha tillgång till bolådor eller bohålor med lämpligt bomaterial i tillräcklig omfattning.

4 § Iller får inte hållas på nätgolv.

5 § Berikningen ska vara anpassad till illrars artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 5 §

Lämplig berikning för iller är tunnlar, hyllor, hängmattor och andra klätterstrukturer så att hela utrymmets volym kan utnyttjas. Gnagmaterial bör tillhandahållas. Lämplig kompletterande berikning är föremål som stimulerar undersökande beteende, födosök och jaktbeteenden.

Uppfödning

6 § En hona med valpar ska under avvänjningsperioden ha tillgång till en plats som är oåtkomlig för valparna.

7 § Valparna ska hållas tillsammans med modern, eller en likvärdig ersättare för henne, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad.

Allmänt råd till 7 §

Illervalpar bör inte separeras från tiken före åtta veckors ålder.

Miljö och klimatreglering

Ventilation och temperatur

8 § Illrar som hålls utomhus ska ha bolådor eller bohålor som skyddar mot kyla.

Utrymmeskrav

9 § Illrar ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1.

Tabell 1 Iller

	Minsta utrymme (m ²)	Utrymme per djur (m ²)	Kortaste sida (m)	Höjd (m)
Avvanda illrar	2	1	1	1
Hona med kull	2	-	1	1

22 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR PRIMATER

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om primater.

Tillsyn

2 § Primater ska ha tillsyn minst två gånger dagligen. Det ska dessutom finnas permanenta övervakningssystem som möjliggör övervakning av samtliga primater. Systemen ska vara konstruerade så att den som observerar djuren inte kan ses eller höras av de djur som ska övervakas.

Grupphållning

3 § Primater ska hållas i par eller grupp.

Inredning och berikning

4 § Utrymmen för primater ska innehålla visuella barriärer och olika flyktvägar för att minimera aggression mellan djuren och inge en känsla av trygghet. Inredningen ska ge möjlighet för djuren att uttrycka sina normala beteendebeständigheter, stimulera rörelse samt tillåta flykt uppåt.

Allmänt råd till 4 §

Lämplig inredning är hyllor, rep, rör och andra strukturer som ökar utrymmets användbarhet och komplexitet. Hyllor bör placeras på olika nivåer inom utrymmet.

5 § Berikningen ska vara anpassad till primaternas artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 5 §

Lämplig berikning är utfodringsrutiner och foderanordningar som är utformade för att stimulera födosöksbeteende. Lämplig kompletterande berikning är föremål som stimulerar undersökande beteenden, samt finmotoriska och kognitiva aktiviteter. Dessa föremål bör bytas ut och förändras för att ge variation. Djuren bör tränas i att ha kontakt med och samarbeta med människor.

Uppfödning

6 § Unga primater ska inte separeras från modern förrän de, beroende på art, är mellan sex och tolv månader gamla.

7 § Krabmakak (*Macaca fascicularis*), rhesusapa (*Macaca mulatta*), och grön markkatta (*Chlorocebus aethiops*) ska inte separeras från modern före 12 månaders ålder. Övriga arter av makaker och markattor ska inte separeras från modern före åtta månaders ålder.

8 § Silkesapor, tamariner och babianer ska inte separeras från modern före åtta månaders ålder. Dödsalleapor ska inte separeras från modern före sex månaders ålder.

Utomhusutrymme

9 § Primater ska ha tillgång till både inom- och utomhusutrymme. Utomhusutrymmet ska vara utformat så att det finns lämpligt skydd mot nederbörd, vind och sol.

Vid olämplig väderlek får försöksdjursveterinär eller expert, efter en individuell bedömning, besluta att djuren inte får vistas utomhus av djurskyddsskäl eller veterinärmedicinska skäl.

Undantag för utomhusutrymme

10 § Primater får hållas utan tillgång till utomhusutrymme om de används eller ska användas i försök med

1. agens tillhörande lägst riskklass 2 enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:1) om mikrobiologiska arbetsmiljörisker – smitta, toxinpåverkan, överkänslighet eller
2. genetiskt modifierade mikroorganismer i L- eller R-verksamhet enligt Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 2011:2) om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer.

Utrymmeskrav

11 § Primater ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–3.

Tabell 1 Makaker och markattor

Primatart	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
Krabbmakak, rhesusapa och grön markatta	2,0*	2,0	2,0
Krabbmakak, rhesusapa och grön markatta i grupp för avel	4,0*	2,0	3,5***
Övriga makaker och markattor <3 års ålder	2,0**	1,8	1
Övriga makaker och markattor >3 års ålder	2,0*	1,8	1,8
Övriga makaker och markattor i grupp för avel	3,5	2,0	3,5***

(*) I ett djurutrymme med minsta mått får högst två djur hållas.

(**) I ett djurutrymme med minsta mått får högst tre djur hållas.

(***) I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för djur upp till 2 år som hålls med modern.

Tabell 2 Silkesapor, tamariner och dödskallear

Primatart	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
Vit silkesapa	1,0*	2,0	0,5
Vit silkesapa, familjegrupp för avel	2,0*	2,0	0,5**
Övriga silkesapor	0,5*	1,5***	0,2**
Tamariner	1,5*	1,5***	0,2**
Dödskallear	2,0*	1,8	0,5**

(*) I ett djurutrymme med minsta mått får högst två djur hållas.

(**) I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för djur upp till 5 månader som hålls med sin familj.

(***) Djurutrymmets översta del ska vara minst 1,8 m över golvet.

Tabell 3 Babianer

	Minimiyta (m ²)	Minsta höjd (m)	Minsta volym per ytterligare djur (m ³)
Djur under 4 års ålder (**)	4*	1,8	3
Djur från och med 4 års ålder (**)	7*	1,8	6
Djur som hålls för avelsändamål (***)		2	12**

(*) I ett djurutrymme med minimimått får högst två djur hållas.

(**) I avelsgrupper krävs ingen ytterligare volymökning för djur upp till två års ålder som hålls med modern.

23 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR NÖTKREATUR, FÅR, GET, GRIS OCH HÄSTDJUR

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser för de domesticerade formerna av nötkreatur, får, get, gris och hästdjur.

Grupphållning

2 § Nötkreatur, får, get, gris och hästdjur ska hållas i stabila sociala grupper av kompatibla individer. Hästdjur får hållas i ensambox, under förutsättning att de har syn-, hörsel-, lukt- och/eller känselkontakt med andra hästar.

Inredning och berikning

3 § Berikningen ska vara anpassad till dessa djurs artspecifika och individuella behov.

Utomhusutrymme

4 § Hästdjur ska normalt sett ges tillfälle att dagligen röra sig fritt i sina naturliga gångarter tillsammans med minst en artfrände.

Allmänt råd till 4 §

Sådan rastning som avses i 4 § bör ske utomhus i rast- eller beteshagar men får även ske i ridhus, paddock eller motsvarande. Hästdjur bör ges tillgång till bete sommartid.

5 § Bestämmelser om utevistelse för nötkreatur finns i 11 § djurskyddsförordningen (1988:539).

Allmänt råd till 11 § djurskyddsförordningen (1988:539)

Får och get bör normalt sett hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute sommartid.

Nötkreatur, får och get bör även annan tid än sommartid ges tillfälle att vistas ute.

Även tjurar och kalvar yngre än sex månader bör ges tillfälle att vistas ute.

Grisar bör ges tillfälle att vistas ute och djuret bör då ha möjlighet att kunna reglera sin kroppstemperatur.

Utrymmeskrav

6 § Nötkreatur, får, get och gris ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–4.

Tabell 1 Nötkreatur

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Golv- yta per djur (m ²)	Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring av nötkreatur utan horn (m/djur)	Utrymme vid fodertråg vid restriktiv utfodring av nötkreatur utan horn (m/djur)
högst 100	2,5	2,3	0,1	0,3
över 100 till 200	4,25	3,4	0,15	0,5
över 200 till 400	6	4,8	0,18	0,6
över 400 till 600	9	7,5	0,21	0,7
över 600 till 800	11	8,75	0,24	0,8
över 800	16	10	0,3	1

Tabell 2 Får och get

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta golv- yta/djur (m ²)	Skiljeväggens minsta höjd (m)
under 20	1	0,7	1
över 20 till 35	1,5	1	1,2
över 35 till 60	2	1,5	1,2
över 60	3	1,8	1,5

Tabell 3 Utfodringsutrymme för får och get

Kroppsvikt (kg)	Utrymme vid foderbord vid fri utfodring (m/djur)	Utrymme vid foderbord vid restriktiv utfodring (m/djur)
under 35	0,17	0,35
över 35 till 60	0,17	0,45
över 60 samt dräktiga tackor	0,17	0,5

Tabell 4 Gris

Levande vikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek* (m ²)	Minsta golv- yta/djur (m ²)	Minsta ligg- plats per djur** (m ² /djur)	Minsta plats vid foderbord
under 5	2	0,2	0,13	0,17
över 5 till 10	2	0,25	0,16	0,18
över 10 till 20	2	0,35	0,22	0,20
över 20 till 30	2	0,5	0,28	0,22
över 30 till 50	2	0,7	0,40	0,26
över 50 till 70	3	0,8	0,52	0,29

över 70 till 100	3	1	0,70	0,35
över 100 till 150	4	1,35	1,0	0,44
över 150 till 200	5	2,5	1,3	0,45
Vuxna (konventionella) galtar	7,5	7,5	6,0	0,50

* Grisar kan begränsas i mindre utrymmen under korta tidsperioder, exempelvis genom att djurutrymmet delas av med skiljeväggar, om detta är motiverat av veterinärmedicinska eller experimentella skäl, till exempel om det är nödvändigt med individuell foderkonsumtion.

** Vid termoneutrala förhållanden.

7 § Hästdjur ska ha tillgång till det utrymme som framgår av tabell 5. Den kortaste sidan av boxen ska vara minst 1,5 gånger djurets mankhöjd. Inomhusutrymmen ska vara så höga att djuren kan stegra sig fullständigt.

Tabell 5 Hästdjur

Mankhöjd (m)	Minsta golvyta/djur (m ² /djur)			Djurutrymmets minsta höjd (m)
	För varje djur som hålls individuellt eller i grupper på upp till tre djur	För varje djur som hålls i grupper på fyra eller fler djur	Fölningsbox/sto med föl	
1,00 till 1,40	9	6	16	3
1,40 till 1,60	12	9	20	3
över 1,60	16	(2 × mankhöjd) ²	20	3

24 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FÅGLAR

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om zebrafinkar, duvor, tamhöns, kalkon, ankor, gäss och vaktlar.

Grupphållning

2 § Alla fågelarter som omfattas av detta kapitel ska hållas i par eller grupp.

Inredning och berikning

3 § Zebrafinkar och duvor ska kunna flyga korta sträckor. Utrymmena ska därför vara långa och smala såvida de inte är så stora att detta krav ändå uppfylls.

4 § Tamhöns och duvor ska ha tillgång till sittpinnar i sådan omfattning att alla får plats att vila samtidigt. Tamhöns ska även ha tillgång till strömedel som kan tillfredsställa deras beteendebeständigt. Tamhöns ska även ha tillgång till strömedel som kan tillfredsställa deras beteendebeständigt av att picka, sprätta och sandbada.

Allmänt råd till 4 §

Unghöns bör vara uppfödda i inhysningsystem som förbereder dem för det system som de ska hållas i som vuxna.

5 § Ankor och gäss ska ha tillgång till en damm.

Berikning

6 § Berikningen ska vara anpassad till djurens artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 6 §

Lämplig berikning för marklevande fåglar såsom ankor, gäss, kalkoner och vaktlar är exempelvis strö som kan tillfredsställa deras beteendebestånd av att picka, sprätta och i förekommande fall sandbada. Lämplig berikning för zebrafinkar är exempelvis sittpinnar och badvatten. Sittpinnar bör finnas i sådan omfattning att alla fåglar kan sitta på en pinne samtidigt utan att konkurrens eller aggressivitet uppstår.

Utrymmeskrav

7 § Fåglar ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1–8.

Tabell 1 Zebrafinkar

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
upp till 6	1	100	2
mellan 7 och 12	1,5	200	2
mellan 13 och 20	2	200	3
för varje ytterligare fågel utöver 20	0,05	-	1 per 6 fåglar

Tabell 2 Duvor

Gruppstorlek	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)	Sittpinnens minsta längd per fågel (cm)	Minsta yta per fågel (m ²)
Upp till 6	2	200	5	30	0,33
mellan 7 och 12	3	200	5	30	0,25
för varje ytterligare fågel utöver 12	0,15	-	5	30	0,18*

Tabell 3 Tamhöns

Kroppsvikt (g)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 200	1	0,025	30	3
över 200 till 300	1	0,03	30	3
över 300 till 600	1	0,05	40	7
över 600 till 1 200	2	0,09	50	15
över 1 200 till 1 800	2	0,11	75	15

över 1 800 till 2 400	2	0,13	75	15
över 2 400	2	0,21	75	15

Tabell 4 Kalkon

Alla utrymmets sidor ska vara minst 1,5 m långa.

Kroppsvikt (kg)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Minsta yta per fågel (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)	Totalt antal djur
Upp till 0,3	2	0,13	50	3	15,4
över 0,3 till 0,6	2	0,17	50	7	11,8
över 0,6 till 1	2	0,3	100	15	6,7
över 1 till 4	2	0,35	100	15	5,7
över 4 till 8	2	0,4	100	15	5
över 8 till 12	2	0,5	150	20	4
över 12 till 16	2	0,55	150	20	3,6
över 16 till 20	2	0,6	150	20	3,3
över 20	3	1	150	20	3

Tabell 5 Ankor

Kroppsvikt, g	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel (m ²) *	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 300	2	0,1	50	10
över 300 till 1 200 **	2	0,2	200	10
över 1 200 till 3 500	2	0,25	200	15
över 3 500	2	0,5	200	15

* I detta ska det ingå en damm på minst 0,5 m² per 2 m² utrymme som är minst 30 cm djup. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

** Fåglar som ännu inte är flygfärdiga kan hållas i utrymmen som är minst 75 cm höga.

Tabell 6 Gäss

Kroppsvikt, g	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel (m ²) *	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 500	2	1	200	10
över 500 till 2 000	2	1	200	15
över 2 000	2	1	200	15

* I detta ska det ingå en damm på minst 0,5 m² per 2 m² utrymme som är minst 30 cm djup. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

Tabell 7 Ankor och gäss, minsta dammstorlek

	Yta (m ²)	Djup (cm)
Ankor	0,5*	30
Gäss	0,5*	mellan 10 och 30

* Dammstorleken räknas per 2 m²-utrymme. Dammen kan utgöra upp till 50 % av djurutrymmets minsta storlek.

Tabell 8 Vaktlar

Kropps- vikt (g)	Djurutrymmets minsta storlek (m ²)	Yta per fågel som hålls i par (m ²)	Yta per ytterligare fågel som hålls i grupp (m ²)	Minsta höjd (cm)	Fodertrågets minsta längd per fågel (cm)
Upp till 150	1	0,5	0,1	20	4
över 150	1	0,6	0,15	30	4

(SJVFS 2015:24).

Undantag från utrymmeskrav vid försök

8 § Om den regionala djurförsöksetiska nämnden meddelar undantag enligt 15 kap. 5 § gäller följande minimimått.

1. Vid häckningsstudier får par av zebrafinkar hållas i utrymmen med lämplig berikning där golvytan är minst 0,5 m² och höjden är minst 40 cm.
2. Tamhöns får hållas i utrymmen med lämplig berikning och med en golvyta på minst 0,75 m², under förutsättning att tätheten i tabell 3 i 7 § följs.
3. Kalkon får hållas i utrymmen med lämplig berikning och med en golvyta på minst 0,75 m² och en höjd på minst 50 cm för fåglar under 0,6 kg, 75 cm för fåglar under 4 kg och 100 cm för fåglar över 4 kg. Detta gäller under förutsättning att tätheten i tabell 4 i 7 § följs.
4. Ankor och gäss får hållas i mindre utrymmen med lämplig berikning och med en golvyta på minst 0,75 m², under förutsättning att tätheten i tabell 5-6 i 7 § följs.

25 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR GRODDJUR OCH KRÄLDJUR

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om groddjur, marklevande ormar och vattenlevande sköldpaddor. Bestämmelserna gäller inte halvkvatiska eller träd- och marklevande salamandrar.

Grupphållning

2 § Gruppstorlek och sammansättning ska anpassas efter de olika arternas sociala struktur och behov.

Inredning och berikning

3 § Helakvatiska groddjur och vattenlevande sköldpaddor ska hållas i vatten. Halvkvatiska och marklevande groddjur ska ha tillgång till både land- och vattendel.

Allmänt råd till 3 §

Vattensköldpaddor bör ha tillgång till både land- och vattendel.

4 § Groddjur ska ha tillgång till gömställen som är utformade så att alla djur kan gömma sig samtidigt.

Allmänt råd till 4 §

Djur som omfattas av detta kapitel bör ha tillgång till gömställen eller kamouflerande inredning anpassade efter artens behov. Helakvatiska groddjur bör ha gömställen på djurutrymmets botten.

5 § Berikningen ska vara anpassad till djurens artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 5 §

Groddjur som inte är helakvatiska och marklevande ormar bör ha tillgång till bottenmaterial. Bottenmaterialet och dess innehåll av fukt bör vara anpassat efter artens behov. Trädlevande groddjur bör ha en inredning som gör att de både kan röra sig och vila ovan mark.

Temperatur och ljusintensitet samt ljusfrekvens bör anpassas till de enskilda groddjurens och kräldjurens behov och toleransgränser. Djuren bör ha möjlighet att vistas inom områden med olika termozoner och olika ljusintensitet.

Miljö och klimatreglering

Vattenförsörjning

6 § Vattenförsörjningen till akvarier och tankar ska anpassas till de enskilda groddjurens och kräldjurens behov och toleransgränser.

Utrymmeskrav

7 § Djuren ska ha minst de utrymmen som framgår av tabell 1-5. Om det krävs får dock mindre individuella tankar användas vid naturlig parning och superovulation.

Utrymmena i tabell 1 gäller vuxna djur. För hållande av juveniler och yngel ska måtten ändras i proportion till djurens storlek.

Tabell 1 Groddjur av helakvatiska arter

Djurets längd*, salamandrar (cm)	Djurets längd**, grodor och paddor (cm)	Minsta yta (m²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m²)	Minsta vattendjup (cm)
Upp till 10	Upp till 5	0,09	0,015	15
11-15	5,5-7,5	0,15	0,025	15
16-20	8-10	0,25	0,04	20
21-40	10,5-20	0,5	0,085	20

41-60	20,5-30	1,0	0,17	30
Mer än 60	Mer än 30	1,5	0,5	50

* Salamandrars längd mäts från nospetsen till svanspetsen.

** Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till rygglutet.

Tabell 2 Groddjur av halvkvatiska arter

Djurets längd* (grodor och paddor) (cm)	Minsta yta** (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta höjd*** (cm)	Minsta vatten-djup (cm)
Upp till 5	0,15	0,02	20	10
5,5-7,5	0,35	0,05	30	10
Mer än 7,5	0,4	0,07	30	15

* Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till rygglutet.

** En tredjedel land och två tredjedelar vatten där djuren kan ligga helt under vattenytan.

*** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

Tabell 3 Groddjur av trädlevande och marklevande arter

Djurets längd* (grodor och paddor) (cm)	Minsta yta** (m ²)	Minsta yta per djur vid grupp-hållning (m ²)	Minsta höjd*** (cm)	Minsta vattendjup (cm)
Upp till 2,5	0,09	0,01	30	10
3-5	0,15	0,02	30	10
5,5-7,5	0,35	0,05	40	10
8-10	0,4	0,07	40	15
Mer än 10	0,5	0,12	40	15

* Längd på grodor och paddor mäts från nospetsen till rygglutet.

** Två tredjedelar land och en tredjedel vatten där djuren kan ligga helt under vattenytan.

*** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant. Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

Tabell 4 Marklevande ormar

Kroppslängd (cm) *	Minsta golvyta (cm ²)	Minsta yta för varje ytterligare djur i grupputrymmet (cm ²)	Djurutrymmets minsta höjd (cm)**
Upp till 30	300	150	10
över 30 till 40	400	200	12
över 40 till 50	600	300	15
över 50 till 75	1200	600	20
över 75	2500	1200	28

* Mätt från nos till stjärtspets.

** Mätt från ytan av landdelen upp till innerdelen av terrariets överkant.

Djurutrymmenas höjd ska också anpassas till inredningen.

Tabell 5 Vattenlevande sköldpaddor

Kroppslängd (cm) *	Vattenytans minsta area (cm ²)	Minsta tillägg till vattenytan för varje ytterligare djur i grupputrymmet (cm ²)	Minsta vattendjup (cm)
högst 5	600	100	10
över 5 till 10	1600	300	15
över 10 till 15	3500	600	20
över 15 till 20	6000	1200	30
över 20 till 30	10000	2000	35
över 30	20000	5000	40

* Mätt i en rät linje från skalets framkant till dess bakkant.

26 KAP. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER FÖR FISK

1 § Detta kapitel innehåller specifika bestämmelser om fisk (*Pisces*).

Allmänt

2 § Vattnets volym, yta, djup och flöde ska vara anpassat efter fiskarnas storlek, antal, ålder, hälsa, välbefinnande, miljöförhållanden, levnadssätt och utfodringsmetod. Fiskarna ska kunna simma på ett för arten normalt sätt.

Allmänna råd till 2 §

Vattnets volym bör inte understiga 40 liter om inte fiskarten är särskilt anpassad till vatten av små volymer.

Vid förvaring av större fisk, t.ex. torsk, bör akvariet ha en längd av minst fyra gånger fiskens längd.

3 § För zebrafisk ska vattnets volym vara minst 11 liter.

4 § Fisk ska hanteras så lite som möjligt.

Grupphållning

5 § Gruppstorlek och sammansättning ska anpassas efter de olika arternas sociala struktur och behov. Djurtätheten ska baseras på fiskarnas sammantagna behov när det gäller miljöförhållanden, hälsa och välbefinnande.

Allmänt råd till 5 §

Fisk bör ha minst 1 liter vatten per fisk som är mindre än 5 cm lång och minst 4 liter vatten per fisk som är 5-10 cm lång. Fisk som är kraftig i förhållande till sin längd bör ha större vattenvolym per fisk.

Berikning och inredning

6 § Ett akvarium eller motsvarande utrymme ska ha en inredning och ett bottenstrat som motsvarar det som finns i varje fiskarts naturliga miljö.

7 § Minst en sida av ett akvarium eller motsvarande utrymme ska vara insynskyddad om inte inredningen ger fiskarna ett motsvarande skydd.

8 § Berikningen ska vara anpassad till fiskarnas artspecifika och individuella behov.

Allmänt råd till 8 §

Fisk som i vilt tillstånd söker skydd bland växtlighet, föremål eller i bottenstratet bör ha tillgång till lämpliga gömställen.

Uppfödning

9 § Vid tillfälligt hållande av avelspar och vid hållande av yngel får zebrafisk hållas i mindre utrymmen än vad som framgår av 3 §.

Om det vid lekförsök och hållande av yngel krävs särskilt god hygien gäller inte kraven på berikning i 8 §.

10 § Övergången från levande till fabriksstillverkat foder ska ske på ett lämpligt sätt.

Miljö och klimatreglering

Vattenförsörjning och vattenkvalitet

11 § Vattenförsörjningen till akvarier eller motsvarande utrymmen ska anpassas till de enskilda fiskarnas behov och toleransgränser. Fisk ska ges tid för att anpassa sig till förändrad vattenkvalitet.

12 § Vattenkvalitetsparametrarna som t.ex. syrehalt, koldioxidhalt, pH-värde och salthalt ska hållas på lämpliga nivåer.

Anordningar för syresättning av vattnet ska finnas där så krävs. pH-värdet ska hållas så stabilt som möjligt. Koncentrationerna av kväveföreningar ska hållas låg. Vattnet ska filtreras eller behandlas där så är nödvändigt så att ämnen som är farliga för fiskarna avlägsnas.

13 § Vattnets beskaffenhet ska vara anpassat efter respektive fiskart och fiskarnas utvecklingsstadium så att fiskarna kan upprätthålla normal aktivitet och normala fysiologiska processer.

Temperatur

14 § Vattentemperaturen ska vara anpassad efter fiskartens behov och hållas så stabil som möjligt. Förändringar av temperaturen ska göras gradvis.

Ljud och vibrationer

15 § När så är möjligt ska utrustning som orsakar buller eller vibrationer, såsom generatorer eller filtreringsanordningar vara åtskilda från akvarier eller motsvarande utrymmen.

27 KAP. ÖVRIGA BESTÄMMELSER

1 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter och allmänna råd¹¹ träder i kraft den 1 januari 2013. Måttbestämmelserna i 17–25 kap. träder dock i kraft den 1 januari 2017.

Genom denna författning upphävs följande författningar den 1 januari 2013

1. Lantbruksstyrelsens kungörelse (LSFS 1982:21) om djurhållning m.m. Bestämmelserna i 4.58, 4.60, 4.66 samt 4 kap. tabell 8–9 ska dock tillämpas till och med den 31 december 2016,
2. Centrala försöksdjursnämndens föreskrifter (LSFS 1988:45) om den etiska prövningen av användningen av djur för vetenskapliga ändamål,
3. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:13) om statistikföring vid djurförsök,
4. Centrala försöksdjursnämndens kungörelse (SJVFS 1992:11) med föreskrifter och allmänna råd om utbildningskrav vid användning av djur för vetenskapliga ändamål m.m.,
5. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:15) om uppfödning, förvaring, tillhandahållande och användning m.m. av försöksdjur. 8 a kap. 7, 9, 11 och 14 §§ ska dock tillämpas till och med den 31 december 2016, samt
6. Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (DFS 2004:4) om djurförsök m.m.

Dessa föreskrifter¹² träder i kraft den 3 augusti 2015. Det allmänna rådet till 7 kap. 24 § ska gälla från och med samma datum. Till och med den 31 oktober 2015 får dock ansökan om etiskt godkännande enligt 2 kap. 9 § göras på Jordbruksverkets blankett D 174.

BIRGITTA EK

Cecilia Bornestaf
(Enheten för försöksdjur och sällskapsdjur)

¹¹ SJVFS 2012:26.

¹² SJVFS 2015:24.